

İNÖNÜ
ÜNİVERSİTESİ

MALATYA
TURGUT ÖZAL
ÜNİVERSİTESİ

DEPREM VE SİVİL TOPLUM ÇALIŞTAY RAPORU

**DEPREM VE SİVİL TOPLUM
ÇALIŞTAY RAPORU**

19 Temmuz 2023

İnönü Üniversitesi Yaşam Merkezi

MALATYA

İnönü Üniversitesi Yayınları: 156

Deprem ve Sivil Toplum

Editörler

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL
Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA
Doç. Dr. Osman AĞIR

ISBN

978-625-8293-32-6

Sertifika No

49391

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

Görsel Sanat Yönetmeni

Yayın Koordinatörü

Öğr. Gör. Bünyam Bayram

Yayınevi Müdürü

Necati Bay

Adres

Merkez Kampüs, 44280 Battalgazi MALATYA
0422 377 32 24 e-posta: yayinevi@inonu.edu.tr

Baskı

İnönü Üniversitesi Matbaası MALATYA
Eylül 2023

Düzenleyenler Kurumlar

İnönü Üniversitesi

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Çalıştay Onursal Başkanları

Prof. Dr. Ahmet KIZILAY (İnönü Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Recep BENTLİ (Malatya Turgut Özal Üniversitesi Rektörü)

Çalıştay Başkanları

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL (İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Abdulkadir BAHARÇİÇEK (İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. İlhan ERDEM (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL (İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)

Doç. Dr. Osman AĞIR (İnönü Üniversitesi)

Doç. Dr. Murat SEZİK (İnönü Üniversitesi)

Öğr. Gör. Abuzer Yeşil (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)

Bilim Kurulu

- Prof. Dr. Veysel BİLGİÇ (Kırıkkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet KARADAĞ (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. Seyfettin ASLAN (Dicle Üniversitesi)
Prof. Dr. Zafer AKBAŞ (Düzce Üniversitesi)
Prof. Dr. Yılmaz DEMİRHAN (Batman Üniversitesi)
Prof. Dr. Nazım KARTAL (Sinop Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatih ERTUGAY (Cumhuriyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet YATKIN (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. Emin ÇELEBİ (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. Vehbi BAYHAN (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan TOPBAŞ (İnönü Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet KOCAOĞLU (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Hasan YILMAZ (İnönü Üniversitesi)
Doç. Dr. Bekir GÜNDOĞMUŞ (Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Sami ZARİÇ (Mersin Üniversitesi)

Sekretarya

- Arş. Gör. Dr. Umut Turgut YILDIRIM
Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN
Arş. Gör. Fatih TEKİN
Fatma Nur ÖZDEMİR
Canan KATILMIŞ

KATILIMCI LİSTESİ

MASA- I		ARAMA KURTARMA – GÜVENLİK - TAHLİYE	
Moderatör	Prof. Dr. Ahmet UĞUR		
Raportörler	Arş. Gör. Emre ÖZSALMAN – Yahya GENÇAY		
Anadolu Vatandaş Korucuları Konfederasyonu			Nurullah KILIÇ
Deprem Acil Whatsapp Grubu Yöneticisi			İhsan ERCAN
Hayrat Vakfı			Murat AĞCIL
İnsani Yardım Vakfı (İHH)			Ömer DERİN
Yazihan Türkmen Dağ Köyleri Derneği			İsrafil ÇATALKAYA
Yeşilyurt Muhtarlar Derneği			Salman ŞAHBAZ
Bir Avuç Gönüllü (BAG) Oluşumu			Murat AŞAN
Gönüllü (MTTB Eski Başkanı)			Mehmet SAĞDIÇ
Gazeteci Köşe Yazarı Net Haber Gazetesi			Hamza ATLI
İş İnsanı- Sosyal Medya Fenomeni			İrfan YILMAZ
Malatya Bağımlılıkla Mücadele Der. - Sosyolog			Bülent ÖZDEMİR
MASA – II		SOSYAL YARDIM (YİYECEK- GIYSİ- HİJYEN)	
Moderatör	Prof. Dr. Gökhan TUNCEL		
Raportörler	Arş. Gör. Nuri KARACA – Arş. Gör. Dr. Umut Turgut YILDIRIM		
Arguvan Abdal Musa Kültür Derneği			İhsan ÖZTÜRK
Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON)			Mustafa ŞARLAK
Beşir Derneği			Vahap YİĞİT
Boğaziçi Vakfı			Ramazan ASLAN
Cansuyu İnsani Yardım Derneği			Ramazan ÖZARSLAN
Deniz Feneri			Alparslan TARİH
Diyanet Vakfı			Ertuğrul ÖZTEKİN
İHH Doğanşehir Gönüllüsü			Erhan ERGEN
İyilik Derneği			Yahya DAYAN

İzollular Sos. İletişim ve Birliktelik Derneği	Harun AKKUŞ
STK Kadın Temsilcileri Platformu	Nazife KARAGÖZ
MÜSİAD	Yunus AKÇİN – Zekeriya TAV
Sadaka Taşı	Bilal DURMAN
Şifa Ol Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	Dr. Hümevra GÜZEL
Üreten Eller Aile Derneği	Esra POLAT
Ülkü Ocakları Eğitim Kültür Derneği	İrem KAÇAR
Yetimler Kervanı Yardımlaşma ve Daynş. Derneği	İhsan ÇOLAK
Din Görevlisi	Bilal ÇELİK
MASA III	BARINMA
Moderatör	Doç. Dr. Murat SEZİK
Raportörler	Arş. Gör. Onur ÖZKAN - Arş. Gör. Kaan POLAT
Afet Dayanışma Platformu	Dr. Ali YALÇIN
Battalgazi Muhtarlar Derneği	Abdulvahap ORTAÇ
Kentsel Gelişim Derneği	Hüseyin GÖK
Kızılay Derneği Malatya Şubesi	Osman KORKUT
Tut Elimi Bağımlılıkla Mücadele Derneği	Memnune SARIÖZ
Yaşam Derneği	Eyüp GÜLÜM
Uluslararası Malatya Dayanışma Derneği	Ayten ANDIÇ
Yeşiltepeliler Sos. Yard. ve Dayanışma Derneği	Özcan GÖZENE
Engelli Dernekleri Gönüllüsü	Ali AKARACA
Gönüllü (Hayvan sever)	Emine ATEŞ
Gönüllü	Cevdet KIZRAK

MASA IV	EĞİTİM – PSİKO DESTEK	
Moderatör	Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA	
Raportörler	Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN - Fatma Nur ÖZDEMİR	
Aile Eğitim Derneği	Zeynep ÇAKAR	
Anadolu Gençlik Derneği	Vahdettin ALTUNOVA	
Anadolu Platformu	Tamer ÇALHAN	
Birlik Vakfı	Sadi ERGÜL	
Boğaziçi Vakfı	Hasan TEKELİOĞLU	
Ensar Vakfı	Ahmet KÜÇÜK	
İlim Yayma Cemiyeti	Mustafa ÖZKAN	
Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM)	Ayşenur GÜLTEKİN	
Milli Türk Talebe Birliği (MTTB)	Hamza ALAMAN	
Yaşam Derneği	Derya KILIÇ	
Ülkü Ocakları Eğitim Kültür Derneği	Eymenur KAYA	
Yağmur Aile Eğitim Derneği	Muhammed Said ÇELİK	
Yeşiltepe Eğitim Derneği	Mümtaz TOY	
Yetim Vakfı	Çetin AKDEMİR	
Malatya İl Müftülüğü Vaize	Fatime GEÇİCİ	
MASA V	KAMU KURUMLARININ SİVİL TOPLUM DEĞERLENDİRMESİ	
Moderatör	Doç. Dr. Hasan YILMAZ	
Raportörler	Canan Katılmış – Arş. Gör. Fatih TEKİN	
Malatya Valiliği	Kutsal BAYTAK (Vali Yrd.)	
Yeşilyurt Kaymakamı	Osman UĞURLU	
Doğanşehir Kaymakamı	Mehmet KILIÇ	

Malatya Büyükşehir Belediyesi	Murat KILIÇ (Kült. Dai. Bk.)
Yeşilyurt Belediyesi	ahin zer (Bk. Yrd.)
Battalgazi Belediyesi	smet SARIGL (Bk. Yrd.)
Malatya Mftlg	ahin YILDIRIM (l Müftüsü)
AFAD l Mdrlg	Mustafa TÜRKER (l Müdürü)
Sivil Toplumla likiler l Mdrlg	Haluk TEBER (l Müdürü)
Malatya Valiliği Sosy. Yar. ve Day. Vakfı	Bülent HANCI (l Müdürü)
Aile Sosyal Politikalar l Müdürü	Galip SÖKMEN (l Müdürü)
Gençlik Spor l Müdürü	Ebu Bekir KAYHAN (l Müdürü)

TAKDİM

Dünyada yaşanan afetler içerisinde depremler önemli bir yer tutmaktadır. Hemen her bölgesinden ana fay hattı geçen Anadolu, tarih içerisinde birçok büyük deprem yaşamıştır. Yaşanan bu depremler büyük yıkımlara, çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine ve yaralanmasına neden olmuştur. Yaşanan her deprem sonrasında, depreme hazırlık konusunda bireyler ve devlet kendi ölçeğinde bir şeyler yapmıştır. Ancak yaşanan büyük acı ve kayıplara rağmen depremle ilgili kapsamlı bir önleyici ve iyileştirici faaliyet içerisine girilmemiştir. Oysa bilimsel veriler, teknolojik araçlar ve yaşanan afetlerde elde edilen tecrübe depremle ilgili daha kapsamlı, gerçekçi, sürdürülebilir çalışmaların yapılmasına imkân tanımaktadır.

6 Şubat depremleri, önleme ve iyileştirme faaliyetleri açısından bireylerin, toplum ve devletin yeterli hazırlığı yapmadığını ortaya çıkarmıştır. Ancak deprem sonrası arama kurtarma başta olmak üzere her türlü yardım ve iyileştirme faaliyetlerinde devlet ve toplum tüm imkânlarını seferber ederek depremden etkilenen insanımızın yanında olmuştur. Tarih toplumumuzun sahip olduğu güçlü dayanışma ve yardımlaşma duygusuna bu depremler vesilesiyle bir kez daha şahitlik etmiştir. Yardımlaşma, dayanışma ve sorumluluk duygusuna sahip insanların kurduğu sivil toplum kuruluşları da deprem sonrası yardımlaşma ve iyileştirme faaliyetlerinde aktif bir şekilde yer almıştır. Sivil toplum kuruluşları deprem sonrası gönüllülük esasına dayalı çok değerli faaliyetler yapmıştır. Yapılan bu faaliyetler kadar sivil toplum kuruluşlarının sahada edindikleri bilgi ve tecrübenin de değerli olduğunun bilinmesi gerekmektedir. İnönü Üniversitesi ile Malatya Turgut Özal Üniversitesinin birlikte düzenlediği “Deprem ve Sivil Toplum Çalıştayı” deprem sonrası sahada aktif bir şekilde yer alan sivil toplum kuruluşlarının depremle ilgili yapılan tüm faaliyetlere yönelik değerlendirmesini almayı ve alınan bu değerlendirmeleri sistematik bilgiye, bu bilgiyi de rapora dönüştürmeyi amaçlamıştır. Çalıştaya katılarak katkı veren sivil toplum kuruluşlarının yönetici ve temsilcilerinin değerlendirmelerinin yer aldığı bu rapor tarihe not düşmenin yanında deprem sonrasında yaşanan tecrübenin geleceğe aktarımını sağlayacak, ülkemizdeki afet müdahale yönetim süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik önemli katkılar sunacaktır.

Çalıştaya katılarak bilgi ve birikimlerini paylaşan sivil toplum kuruluşlarının değerli yönetici ve temsilcileri ile kamu kurum ve kuruluşlarının değerli yöneticileri başta olmak

üzere çalışmaya katkı veren tüm katılımcılara teşekkür ediyoruz. Çalıştayın hazırlanma sürecinde özveriyle çalışan, emek veren İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Malatya Turgut Özal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi yönetici ve öğretim elemanlarını tebrik ediyoruz.

Prof. Dr. Recep BENTLİ

Malatya Turgut Özal Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Ahmet KIZILAY

İnönü Üniversitesi Rektörü

ÖNSÖZ

Afetler hayatın olağan akışında önemli değişiklikler yapılmasına neden olan hadiselerdir. Tarih boyunca hayatın gerçeği olagelen afetler insanların ilgisini hep çekmiştir. İnsanlar tarihin hemen her döneminde afetler neden oluşur, önceden bilinebilir mi, önlenbilir mi, afetlerin etkisi nasıl azaltılabilir sorularına cevap aramıştır. Bu sorulara cevap bulma arayışına giren insanlar din, gelenek ve bilimin imkânlarından yararlanmaya çalışmıştır.

Akıl ve bilimin hayatın merkezine alındığı modern dönemde afetlerle ilgili önemli bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda afetlerin ortaya çıkış nedenlerini açıklama ile ilgili önemli bir mesafe alınmıştır. Deprem hariç diğer afetlerin önceden bilinmesi konusunda da önemli bir mesafe alınmasına karşın afetlerin tamamen önlenmesi söz konusu olmamıştır. Ancak afetlerin etkisini azaltma hususunda hem önleyici hem de iyileştirici önemli çalışmalar yapılmıştır.

Dünyada yaşanan her türlü afetin hemen sonrasında siyasi otoritenin temsilcisi konumundaki devlet ve uluslararası örgütler ile birlikte sivil toplum kuruluşlarının yardım ve iyileştirme faaliyetlerine aktif bir şekilde katkı sunmaktadır. 6 Şubat depremleri sonrasında da yerel, ulusal ve küresel ölçekte faaliyet gösteren birçok sivil toplum kuruluşu sahadaki yerini alarak önemli çalışmalara imza atmıştır. 6 Şubat depremleri sonrasında depremden etkilenen diğer illerde olduğu gibi Malatya'da da birçok sivil toplum kuruluşu değerli çalışmalar yapmıştır. Malatya'da faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının muhatap alınıp yaptığı çalışmaları anlatmalarına fırsat tanınması birçok açıdan önemlidir. Ancak sivil toplum kuruluşları adına sahada çalışanların sahada yaşadığı veya gözlemlediği hadiseler sonucu edindiği birikimin ortaya çıkartılması ve kayıt altına alınması da en az yapılan faaliyetler kadar değerlidir.

Deprem ve Sivil Toplum Çalıştay sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrasında yaptığı faaliyetler ile sahada yer alan yönetici ve temsilcilerinin birikimlerini kayıt altına almayı ve sistematik bilgiye dönüştürmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda dört ayrı masada sivil toplum kuruluşu yönetici ve temsilcileri depremle ilgili faaliyetlere yönelik değerlendirme yapmıştır. Bir masada ise sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası

faaliyetleri ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri tarafından değerlendirilmiştir. Toplamda beş ayrı masada yapılan değerlendirmeler her masada yer alan iki raportör tarafından kayıt altına alınmış ve bu kayıtlar sistematize edilerek rapor haline getirmiştir.

Deprem ve Sivil Toplum Raporu sahada aktif bir şekilde görev alan aktörlerin verdiği bilgiler ile görüş ve önerilerinin sistematik bilgiye dönüşmesi neticesinde hazırlanmıştır. Bu raporda deprem başta olmak üzere gelecekte olası her türlü afete hazırlık, afet sonrası arama kurtarma ve her türlü iyileştirme süreçlerine katkı sunacak önemli bilgiler bulunmaktadır. Her bireyin, sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumları ve kuruluşlarının afetlerle ilgili farkındalık, bilinç ve hazırlık düzeylerinin artmasına katkı sunma potansiyeli taşıyan bu raporun gerekli katkı sunmasını umuyoruz.

Çalıştayın düşünce aşamasından uygulama ve raporlama aşamasına kadar destek veren Malatya Valiliğine, İnönü Üniversitesi Rektörlüğü ile Turgut Özal Üniversitesi Rektörlüğüne şükranlarımızı sunuyoruz. Çalışmaya katılarak bilgi ve birikimlerini aktaran sivil toplum kuruluşlarının değerli yönetici ve temsilcileri ile kamu kurum ve kuruluşlarının değerli yöneticileri başta olmak üzere çalışmaya katkı veren tüm katılımcılara teşekkür ediyoruz. Çalıştayın hazırlanma sürecinde özveriyle çalışan, emek veren İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Turgut Özal Üniversitesi Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyeleri ile araştırma görevlilerini ayrı ayrı tebrik ediyoruz. Raporun afetlerle ilgili farkındalık, önleyicilik ve iyileştirme süreçlerine katkı sunması temennisiyle...

Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA

Malatya Turgut Özal Üniversitesi
Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL

İnönü Üniversitesi
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

DEPREM VE SİVİL TOPLUM ÇALIŞTAY RAPORU

İÇİNDEKİLER

KATILIMCI LİSTESİ	4
TAKDİM.....	8
ÖNSÖZ	10
İÇİNDEKİLER	12
DEPREMİN TÜRKİYE'YE ETKİSİ	14
6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN MALATYA'YA ETKİSİ	17
TÜRKİYE AFET MÜDAHALE PLANINDA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	18
BİRİNCİ MASA.....	20
1. ARAMA-KURTARMA-GÜVENLİK-TAHLİYE.....	20
1.1. İhtiyaçlar	20
1.2. Faaliyetler.....	21
1.3. Karşılaşılan Zorluklar ve Sorunlar	22
1.3.1. Kapasiteye İlişkin Sorunlar	24
1.3.2. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar.....	25
1.3.3. İnsan Kaynağına İlişkin Sorunlar	26
1.4. Çözüm Önerileri.....	27
1.4.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler	27
1.4.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler	28
1.4.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler	29
İKİNCİ MASA	31
2. YEMEK, GIYSİ VE HİJYEN.....	31
2.1. İhtiyaçlar	31
2.2. Faaliyetler.....	32
2.3. Karşılaşılan Zorluklar ve Sorunlar	34
2.3.1. Kapasiteye İlişkin Sorunlar	34
2.3.2. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar.....	36
2.3.3. İnsan Kaynağına İlişkin Sorunlar	40
2.4. Çözüm Önerileri.....	42
2.4.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler	42
2.4.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler	43

2.4.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler	46
ÜÇÜNCÜ MASA	48
3. BARINMA.....	48
3.1. İhtiyaçlar	49
3.2. Faaliyetler.....	51
3.3. Kapasiteye İlişkin Sorunlar	52
3.4. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar	53
3.5. Çözüm Önerileri.....	56
3.5.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler	56
3.5.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler	58
3.5.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler	59
DÖRDÜNCÜ MASA	61
4. EĞİTİM VE PSİKO DESTEK.....	61
4.1. İhtiyaçlar	62
4.2. Faaliyetler.....	63
4.3. Karşılaşılan Zorluklar ve Sorunlar	65
4.3.1. Kapasiteye İlişkin Sorunlar	66
4.3.2. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar.....	67
4.3.3. İnsan Kaynağına İlişkin Sorunlar	68
4.4. Çözüm Önerileri.....	69
4.4.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler	69
4.4.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler	70
4.4.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler	71
BEŞİNCİ MASA	73
5. KAMU KURUMU YÖNETİCİLERİNİN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ FAALİYETLERİNİ DEĞERLENDİRMESİ.....	73
5.1. Kapasiteye Yönelik Değerlendirme	73
5.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Değerlendirme	74
5.3. İnsan Kaynağına Yönelik Değerlendirme	76
5.4.Sivil Toplum Kuruluşlarının Afetlerdeki Etkinliğini Artırmaya Yönelik Öneriler	76
6. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	79
FOTOĞRAF GALERİSİ	81

DEPREMİN TÜRKİYE'YE ETKİSİ¹

- 6 Şubat 2023 Pazarcık (Mw: 7.7) ve Elbistan (Mw: 7.6) depremleri başta Kahramanmaraş olmak üzere Hatay, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Diyarbakır, Şanlıurfa, Kilis, Osmaniye, Adana ve Elazığ'da çok şiddetli hissedilmiş ve bu 11 ilde olağanüstü hal ilan edilmiştir.
- Depremden dolayı 50.783 kişi hayatını kaybederken, 115.353 kişi yaralanmıştır.
- Depremden etkilenen 11 ilin toplam nüfusu, 2022 yılı için 14.013.196 kişi olarak kaydedilmiştir. Depremden etkilenen nüfus, ülke demografisinin yüzde 16,4'üne tekabül etmektedir.
- Türkiye'de bulunan toplam Suriyeli sayısının yaklaşık yüzde 50'si depremden etkilenen 11 ilde yaşamakta olup bölgedeki geçici koruma kapsamındaki Suriyeli sayısı 1.738.035'tir. 6 Şubat depremlerinde büyük bölümü Suriyeli olan 6 binden fazla yabancı uyruklu yaşamını kaybetmiştir.
- Depremın Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam yükü yaklaşık 2 trilyon TL (74 milyar dolar)'dir. (Bu rakamın 2023 yılındaki milli gelirin %9'una tekabül edeceği tahmin edilmektedir)
- Depremın Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam yükü içerisinde en önemli bileşenini yüzde 54,9 oranıyla konut hasarı oluşturmaktadır (1.073,9 milyar TL). İkinci ağırlıklı hasar kalemi ise kamu altyapısı ve hizmet binalarındaki yıkımdan oluşmaktadır (242,5 milyar TL). Konut hariç özel kesim hasarı ise (222,4 milyar TL) bir diğer önemli hasar kalemidir.
- Bölgedeki toplam bina sayısı (11 il) yaklaşık 2,6 milyondur. Söz konusu bina stokunun yaklaşık yüzde 90'ını mesken, yüzde 6'sını işyerleri ve yüzde 3'ünü kamu binaları oluşturmaktadır. Depremden etkilenen 11 ildeki konut sayısı 2022 yılı itibarıyla 5,6 milyon düzeyinde olup Türkiye genelindeki toplam konut stoku içindeki payı yüzde 14,05 düzeyindedir.
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılan hasar tespit çalışmaları sonucunda acil yıkılacak, yıkık ve ağır hasarlı toplam konut sayısı 518.009 olarak açıklanmıştır. Orta hasarlı konut sayısı 131.577, az hasarlı konut sayısı ise 1.279.727 olarak belirtilmiştir.

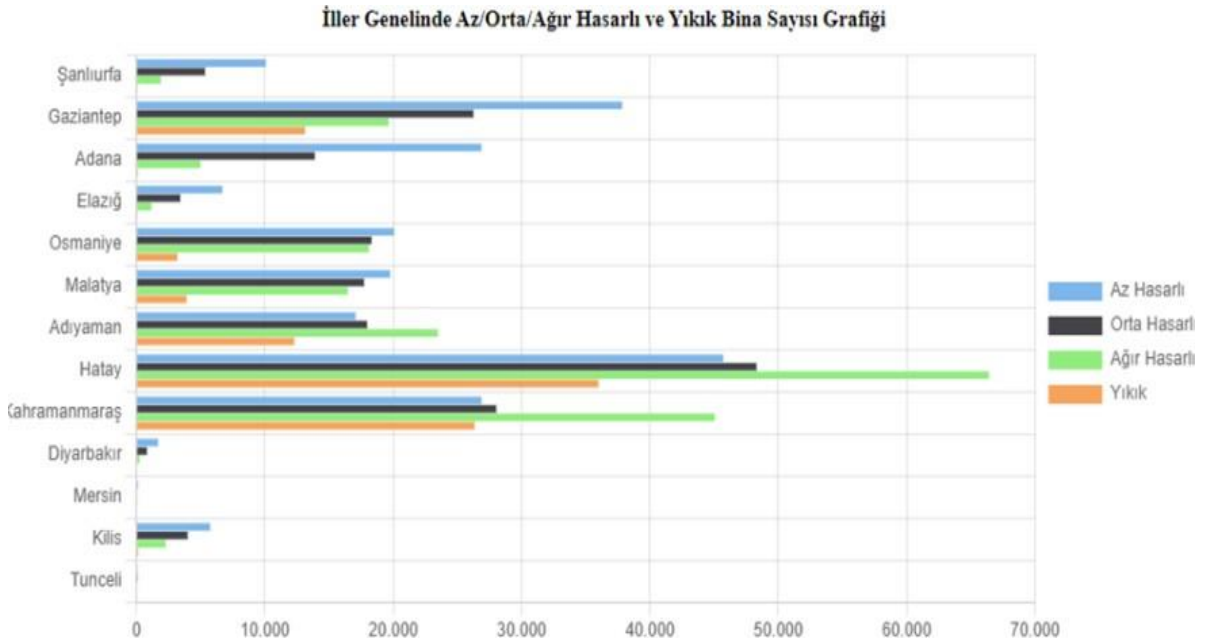
¹ Veriler İçişleri Bakanlığı, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, AFAD ve TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'ndan alınmıştır.

Depremden Etkilenen 11 İldeki Hasarlı Konut Sayısı (6 Mart 2023)

İl	Acil Yıkılacak+Ağır Hasarlı +Yıkılan Konut	Orta Hasarlı Konut	Az Hasarlı Konut
Adana	2.952	11.768	71.072
Adıyaman	56.256	18.715	72.729
Diyarbakır	8.602	11.209	113.223
Elazığ	10.156	15.22	31.151
Gaziantep	29.155	20.251	236.497
Kahramanmaraş	99.326	17.887	161.137
Malatya	71.519	12.801	107.765
Hatay	215.255	25.957	189.317
Kilis	2.514	1.303	27.969
Osmaniye	16.111	4.122	69.466
Şanlıurfa	6.163	6.041	199.401
Bölge Toplamı	518.009	131.577	1.279.727

Kaynak: TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Deprem Bölgesinde Hasar Tespit Çalışmaları Grafiği

Kaynak: AFAD Deprem Raporu (02 Haziran 2023)

Deprem Türkiye'ye Etkisi²

Depremden Dolayı OHAL İlan Edilen İller	Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Diyarbakır, Şanlıurfa, Kilis, Osmaniye, Adana ve Elazığ
Toplam Can Kaybı	50.783
Toplam Yaralı Sayısı	115.353
Depremden etkilenen nüfusun (11 il) ülke demografisinde yüzdelik payı	% 16,4
Yaşamını kaybeden yabancı uyruklu sayısı	6 binden fazla
Deprem Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam yükü	Yaklaşık 2 trilyon TL (74 milyar dolar) (Bu rakamın 2023 yılındaki milli gelirin %9'una tekabül edeceği tahmin edilmektedir)
Depremlerin Türkiye ekonomisi üzerindeki en fazla yük getirecek bileşeni	%54,9 oranıyla konut hasarı
Acil yıkılacak, yıkık ve ağır hasarlı toplam konut sayısı	518.009
Orta hasarlı konut sayısı	131.577
Az hasarlı konut sayısı	1.279.727

² Veriler İçişleri Bakanlığı, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, AFAD ve TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'ndan alınmıştır.

6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN MALATYA'YA ETKİSİ

Malatya'da Hasar Tespit³

Toplam Bina Sayısı	171.153
Toplam orta ve ağır hasarlı bina+ yıkılan bina sayısı	45.668
Toplam orta ve ağır hasarlı bina+ yıkılan bağımsız bölüm sayısı	127.293
Toplam Acil+orta+ağır+yıkık konut sayısı	101.482

Çadır, Yurt, Konteynır vb. Yerlerde Barınan Kişi Sayıları⁴

Toplu çadır alanlarında barınan kişi sayısı	2.399
MEB okullarında ve Pansiyonlarında Barınan Kişi sayısı	686
Spor Salonları ile Yurt/KYK Yurtlarında Barınan Kişi sayısı	3.227
Kuran kurslarında barınan kişi sayısı	84
Konteynır geçici konaklama merkezlerinde kalan kişi sayısı	90.343

Malatya Valiliği'nin verilerine göre;

İl merkezinde toplu çadır alanlarında 4.774 çadır, ilçelerinde AFAD tarafından toplam 74.678, STK, kurum ve kuruluşlar tarafından 2.185 ve dağıtım hazır 5.078 olmak üzere Toplam 86.715 çadırın dağıtım ve kurulumu yapılmıştır.

İl merkezinde 32 çadır alanı ve ilçelerde 9 olmak üzere toplam 41 çadır alanı kurulmuş olup çadır kentlerde ve bireysel çadırlarda 298.712 kişi yaşamaktadır.

³ Veriler AFAD'tan alınmıştır.

⁴ Veriler AFAD'tan alınmıştır.

TÜRKİYE AFET MÜDAHALE PLANINDA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

AFAD tarafından 60 konteyner kent çalışması başlatılmış ve 22.081 konteyner konulması planlanmakta olup konteyner kentlere toplam 15.321 konteyner yerleştirilmiştir. AFAD tarafından 2013 yılında hazırlanan ve 2022 yılında güncellenen Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)'nın amacı; afet ve acil durumlara ilişkin müdahale çalışmalarında görev alacak hizmet grupları ve koordinasyon birimlerine ait rolleri ve sorumlulukları tanımlamak, afet öncesi, sırası ve sonrasındaki müdahale planlamasının temel prensiplerini belirlemektir. TAMP, ülkemizde yaşanabilecek her tür ve ölçekte, afet ve acil durumlara müdahalede görev alacak, bakanlık, kurum ve kuruluşlar, özel kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve gerçek kişileri kapsar.

Afetlere etkin müdahale için hazırlanan TAMP'da 4 serviste toplamda 25 çalışma grubu yer almaktadır. Sivil toplum kuruluşları bu dört servisteki çalışma gruplarının 15'inde destek çözüm ortağı olarak yer almaktadırlar. Destek çözüm ortakları, hizmet gruplarında ana çözüm ortağı olarak görev alan bakanlık, kurum ve kuruluşların çalışmalarında destek olarak görev alan paydaşları ifade etmektedir.

Ulusal düzey hizmet grubu planlarının hazırlanması ve uygulanmasından hizmet grubundan sorumlu ana çözüm ortağı olan bakanlık, kurum ve kuruluşlar asli sorumlu olmakla birlikte, hizmet grubu planlarında görevlendirilen destek çözüm ortağı bakanlık, kurum ve kuruluşlar, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve gerçek kişiler de ayrı ayrı sorumludur.

Afet bölgesinde görev almak isteyen sivil toplum kuruluşları ilgili oldukları ulusal düzeyde ulusal düzey hizmet grubu ana çözüm ortağı tarafından, yerel düzeyde ise hizmet grubunun servis koordinatörü tarafından koordine edilir.

Destek Çözüm Ortaklarının Görevleri;

- Operasyon planlarının hazırlık çalışmalarına katılmak,
- Gerekli personel, araç, gereç, ekipmanları vb. temin etmek,
- Operasyonların yürütülmesine destek vermek,
- Eğitimli personelin sürekliliğini sağlamak, diğer hizmet gruplarının çalışmalarını desteklemek,

- Operasyon için gerekli teknolojik yenilikleri takip etmek,
- Hizmet grubu sorumlusunun hizmete ilişkin taleplerini yerine getirmek.

Türkiye Afet Müdahale Planı'nda (TAMP) Sivil Toplum Kuruluşlarının Görev Aldığı Çalışma Grupları

Servis	Sivil Toplum Kuruluşlarının Olduğu Gruplar
Operasyon Servisi	Haberleşme, Arama ve kurtarma, Sağlık, Tahliye yerleştirme ve planlama, Nakliye, Ulaşım alt yapı, Barınma, Beslenme, Psikososyal destek, Gıda tarım ve hayvancılık, Defin
Bilgi ve Planlama Servisi	-
Lojistik ve Bakım Servisi	Hizmet grupları lojistiği, Aynı bağış depo yönetimi ve dağıtım
Finans ve İdari İşler Servisi	Ulusal ve uluslararası nakdi bağış

Kaynak: Türkiye Afet Müdahale Planı 2013.

BİRİNCİ MASA

1. ARAMA-KURTARMA-GÜVENLİK-TAHLİYE

Moderatör: Prof. Dr. Ahmet UĞUR

Raportör: Arş. Gör. Emre ÖZSALMAN, Dr. Öğrencisi Yahya GENÇAY

“Arama, kurtarma, güvenlik ve tahliye” konularının ele alındığı birinci masada, sivil toplum kuruluşlarının genel olarak afetlere özeldense depreme hazırlık durumu ele alınmıştır. 6 Şubat depremleri sonrasında Malatya’da arama, kurtarma, güvenlik ve tahliye konusunda sivil toplum kuruluşlarının hazırlık durumları değerlendirilmiştir. Depremler sonrasında Malatya’daki arama, kurtarma, güvenlik ve tahliye faaliyetleri ile bu faaliyetlerin yürütülme süreci, sahada aktif rol üstlenmiş sivil toplum kuruluşlarınca değerlendirilmiştir. Arama, kurtarma, güvenlik ve tahliye faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar farklı yönleriyle irdelenmiş ve tespit edilen sorunlara yönelik sivil toplum kuruluşlarının çözüm önerileri ayrıntılı bir şekilde tartışılmıştır. Katılımcıların ele alınan konularla ilgili görüş ve düşünceleri ile verdikleri bilgiler sistematize edilerek aşağıda sunulmuştur.

1.1. İhtiyaçlar

- Depremle ilgili faaliyetlerin yönetilmesini sağlayacak otorite ile bu otoritenin sağlayacağı koordinasyona duyulan ihtiyaç
- Depremden etkilenen insanların kesintisiz iletişim kuracağı araç ve kanal ihtiyacı
- Depremden etkilenenlere belirli aralıklarla, düzenli ve doğru bilgilendirme yapılma ihtiyacı
- Depremden etkilenen insanların ihtiyaçlarını ileticeği kişi ve kurum ihtiyacı
- Arama ve kurtarma faaliyetlerini yürütecek eğitilmiş ve donanımlı insan kaynağı ihtiyacı
- Arama kurtarma faaliyetlerinde kullanılacak donanım ihtiyacı
- Yaralılara ve göçük altında çıkartılan yaralılara verilecek ilk yardım hizmeti
- Deprem bölgesinden güvenli bölgelere tahliye ihtiyacı
- Can, mal ve barınma güvenliği ihtiyacı

1.2. Faaliyetler

- 1999 Marmara, Van ve 2020 Elazığ depremlerinde arama kurtarma faaliyetlerine katılmış ulusal ve uluslararası ölçekte insani yardım faaliyeti yapan sivil toplum kuruluşlarının donanımlı arama kurtarma birimleri bulunmaktadır. Bu birimlerde eğitimini tamamlamış, tecrübeli ve yetkin arama kurtarma uzmanları faaliyet yürütmektedir. Bu sivil toplum kuruluşlarının Malatya iline yakın illerdeki temsilcilik veya şubelerindeki arama kurtarma birimlerindeki uzmanlar 6 Şubat'taki ilk depremden birkaç saat sonra şehre intikal ederek arama kurtarma faaliyetlerine katılmıştır.
- Depremin ilk saatlerinden itibaren ülke ölçeğinde örgütlenen bazı sivil toplum kuruluşları depremzedelerle iletişimi sağlamak amacıyla iletişim merkezi kurmuştur.
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici ve üyelerinin kendi aralarındaki iletişimi sağlamak için daha önce kurduğu whatsapp grupları depremin ilk anından itibaren aktif bir şekilde kullanılmıştır.
- Sivil toplum kuruluşları kendi aralarında koordinasyonu sağlamak için depremden hemen sonra whatsapp grubu kurmuştur. Grup kurulduktan kısa bir süre sonra bazı siyasetçiler de gruba dahil olmuştur. Grup sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğinin güçlendirildiği gibi ihtiyaç sahipleri ile sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları arasında hızlı bir bilgi akışı sağlamıştır. Bu grup aynı zamanda sivil toplum kuruluşları, siyaset ve bürokrasi arasındaki koordinasyonun sağlanması adına önemli bir işlevi yerine getirmiştir.
- Depremden on beş gün sonrasında sivil toplum kuruluşlarının yönetici veya temsilcilerinin yer aldığı whatsapp grupları depremzedelerin ihtiyaçlarının hızlı bir şekilde tespit edilmesine, bu ihtiyaçların kısa süre içerisinde grupta yer alan sivil toplum kuruluşları tarafından karşılanmasına aracılık etmiştir. İhtiyacı karşılamada sivil toplum kuruluşlarının yetersiz kalması durumunda ise ihtiyacın ilgili kamu kurumuna bildirilmesinde ve bu ihtiyacın karşılanma durumu da bu grup aracılığı ile etkili bir şekilde takip edilmiştir.
- Depremin hemen sonrasında kendi ailesini ve yakınlarını güvenli alanlara bırakan sivil toplum kuruluşu yönetici, temsilci, üye ve gönüllüleri sahaya inmiştir. Sahada faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşları birçok depremzeye riskli bina ve bölgelerden uzaklaştırarak şehirdeki güvenli bina ve alanlara tahliye etmiştir.

Depremi ikinci gününden itibaren depremzedelerin şehir dışına tahliyesinde birçok sivil toplum kuruluşu önemli çalışmalar yapmıştır. Sivil toplum kuruluşları aracılığıyla depremzedelere ülkenin pek çok yerinden gönderilen yardım malzemelerini taşıyan araçlar dönüştürülerek, depremzedelerin şehir dışına tahliyesinde kullanılmıştır.

- Deprem bölgesinde kalan insanlar için, özellikle toplu konaklama yerlerinde sağlık alanında çalışanların kurduğu sivil toplum kuruluşları ve diğer yardım kuruluşları aracılığıyla genel sağlık taraması yapılmıştır.
- Depremi ilk saatlerinde arama, kurtarma faaliyetlerinin yönlendirilmesine aracılık eden whatsapp grupları, daha sonraki saatlerde depremzedelerin şehir dışına tahliyesinde etkili bir şekilde kullanılmıştır.
- Sivil toplum kuruluşları şehir dışına çıkmak isteyen depremzedeler için ülkenin birçok yerinde kalacak yer teminin etmiştir.
- Enkaz altında kalan veya hasarlı binalardan sahiplerinin çıkartamadığı hayvanlar da arama kurtarma ekipleri tarafından kurtarılarak güvenli bölgelere taşınmıştır. Ayrıca depremde sahipleri vefat eden veya enkaz altında kalan veya sahiplerince terkedilen hayvanların sahiplenilmesi için bazı sivil toplum kuruluşları çalışma yürütmüştür.

1.3. Karşılaşılan Zorluklar ve Sorunlar

- Sivil toplum kuruluşlarında, bilim insanlarının ısrarlı uyarılarına rağmen, 6 Şubat depremleri gibi büyük ölçekli ve yıkım gücü yüksek deprem beklentisi oluşmamıştır.
- Toplumun genelinde olduğu gibi sivil toplum kuruluşları da depreme hazırlıksız yakalanmıştır. Sivil toplum kuruluşu yönetici ve üyelerinin kendi evlerinde, ev eşyalarını duvara sabitleme, deprem çantalarını hazırlanma gibi deprem hazırlıklarını dahi yapmaması söz konusu olmuştur.
- Malatya’da yaşayan diğer insanlar gibi sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye, gönüllülerinin kendileri ile ailelerinin de depreme maruz kalması sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrasında ihtiyaç duyulan arama kurtarma ve tahliye faaliyetlerine katılımı geciktirmiştir. Bu olumsuzluk sivil toplum kuruluşlarının Malatya’da yaşamını sürdüren yönetici, üye ve gönüllülerinden birçoğunun depremin ilk saatlerinde veya günlerinde yürütülen arama, kurtarma ve tahliye çalışmalarına katılımını engellemiştir.

- Deprem bölgesine intikal eden veya bu bölgede yaşayan uzmanları ile gönüllüler arama ve kurtarma çalışmalarında kullanacağı ekipmana ulaşmada sorun yaşamıştır. Bu sorunun yaşanmasının en önemli nedenlerinden biri, şehrin farklı bölgelerinde afet müdahale ekipmanlarının depolandığı donanımlı lojistik üstlerin olamamasıdır.
- Depremlerin yaşandığı tarihte Malatya ve bölgedeki olumsuz hava koşulları birçok yerde ulaşımda aksamalara sebebiyet vermiştir. Bu durum şehrin birçok yerinde, özellikle de kırsaldaki arama kurtarma ve tahliye faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir.
- Yıkım yaşanan binalarda arama kurtarma faaliyetleri yürütülürken insanların bilinçsiz bir şekilde enkaz üzerinde veya enkaz etrafında yığılması, sessizliği bozması arama kurtarma faaliyetlerinde aksama ve gecikme yaşanmasına sebebiyet vermiştir.
- 6 Şubat depremleri sonrasında Malatya’da yaşanan yıkımın büyüklüğünden, depremin Malatya’da neden olduğu olumsuzlukların birçoğundan Türkiye kamuoyu haberdar olmamıştır. Bu hususta can kaybının daha fazla olduğu Hatay, Kahramanmaraş ve Adıyaman illeri ön plana çıkmıştır. Bu durum Malatya’da arama, kurtarma ve güvenlik faaliyetlerinde aksaklıklara neden olmuştur.
- Depremin ilk anından itibaren deprem bölgesinde yaşanan güvenlik zaafı hırsızlık olaylarında artışa, bu artışta toplumsal güven duygusunun azalmasına sebebiyet vermiştir.
- Deprem sonrasında özellikle sosyal medyada yayılıma sokulan yalan yanlış bilgiler bilgi kirliliğine neden olmuştur. Bilgi kirliliği arama, kurtarma ve güvenlikle ilgili birçok faaliyeti olumsuz yönde etkilemiştir.
- Ağır hasarlı yapılarda illegal faaliyetlerin arttığı ifade edilmiştir. Örneğin uyuşturucu kullanımı, hırsızlık vb. gibi. Bu anlamda yerel güvenliğin yeterli düzeyde sağlanamadığı ifade edilmiştir.
- Depremde hasar alsın veya almasın tüm işyerlerinin güvenlik sorunu yaşadığı belirtilmiştir. Özellikle hasarlı binalardaki işyerlerinin güvenli bir şekilde tahliyesinde sorun yaşandığı, birçok işyerinin deprem sonrasında yağmalandığı, uzun bir süre ev ve işyerlerinde çok sayıda hırsızlık olayının vuku bulduğu belirtilmiştir. Ev ve işyerlerinin güvenli tahliyesi konusunda kamunun herhangi bir stratejisi ve eylem planının olmadığı gözlenmiştir.

- AFAD'ın acil mobil uygulamasının enkaz altında tam olarak çalışmadığı ifade edilmiştir.

1.3.1. Kapasiteye İlişkin Sorunlar

- Uluslararası düzeyde, özellikle Suriye'nin kuzeyinde insani yardım faaliyetlerinde insani yardım faaliyetlerinde bulunan sivil toplum kuruluşları ile 2020 yılında Elazığ ve daha önceki depremlerde fiili olarak görev üstlenen sivil toplum kuruluşları dışındaki kuruluşların depreme dair herhangi bir hazırlıkları söz konusu olmamıştır.
- Sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrasında arama ve kurtarma faaliyetlerine katılacak insan kaynağındaki yetersizlik. Sivil toplum kuruluşlarının bünyesinde kurulan arama kurtarma ekipleri ile bu ekiplerdeki insan sayısı depremin etki düzeyi düşünüldüğünde oldukça yetersiz kalmıştır.
- Sivil toplum kuruluşlarında arama kurtarma faaliyetlerinde kullanılacak araç ve gereçlere sahip olmaması, sahip olduğu araç ve gereçlerin sayıca az, özellik bakımından yetersiz kalması söz konusu olmuştur.
- Deprem bölgesindeki yerel yönetimler arama kurtarma ve güvenlik faaliyetlerinin oldukça yetersiz kalmıştır. Özellikle belediyelerin afetlere yönelik pek fazla hazırlık yapmadıkları ortaya çıkmıştır. İtfaiye Daire Başkanlığı personelinin özverili çalışması da bu gerçeği ortadan kaldırmaya yetmemiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının deprem bölgesinden insanlar başta olmak üzere diğer canlıları tahliye için, olumsuz hava koşulları ile zorlu coğrafik koşullarda kullanılabilecek özellikli araçlara sahip olmadığı gözlenmiştir.
- Afetlerde gerekli araç, gereç ve diğer ihtiyaç malzemelerinden yeterli miktarda stoklanabildiği depo veya lojistik merkeze sahip ol(a)madığı belirtilmiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerinin oluşturduğu insan kaynağı havuzunun arama, kurtarma ve tahliye faaliyetlerinde etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayacak bir sistemin hem kuruluş bünyesinde hem de AFAD bünyesinde kurul(a)madığı ifade edilmiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerinden arama ve kurtarma eğitimi almış insan kaynağının arama kurtarma faaliyetlerinde yer alabilmesi için gerekli donanıma sahip olamaması veya bu donanıma zamanında ulaşamadığı belirtilmiştir.

- Arama ve kurtarma faaliyetleri başta olmak üzere afet sonrası birçok yerde ihtiyaç duyulan enerjiyi karşılayacak yeterli sayıda jeneratör bulunmadığı ifade edilmiştir.

1.3.2. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar

- Depremde yıkılan binalar ile bu binalarda göçük altında kalanlardan hızlı bir şekilde haberdar olamama durumu
- Depremin özellikle ilk üç günü sahada büyük bir koordinasyonsuzluk sorunu yaşanmıştır. Yaşanan depremin büyüklüğü bu tür bir koordinasyonsuzluk yaşanmasına sebebiyet verse de, koordinasyonsuzluk durumunun on beş gün gibi uzun sayılabilecek bir zaman diliminde devam etmesi kabul edilemez bir durumdur.
- Depremin ilk saatlerinde yürütülen arama ve kurtarma çalışmalarında başta AFAD olmak üzere kamu kurumları yetersiz kalmıştır. Arama ve kurtarma faaliyetlerinde gecikmeler ve aksaklıklar yaşanmıştır.
- Kamu kurumları arama ve kurtarma faaliyetlerindeki yetersizlik ve aksaklıkları gidermek adına sivil toplum kuruluşlarının şehir dışından temin ettiği arama ve kurtarmada kullanılacak birçok araç ve gerece şehir girişlerinde el koymuş ve bu araç ve gereçleri taşıyan araçlar AFAD'a yönlendirilmiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının şehir dışından temin ettiği arama ve kurtarma araç gereçlerine el konulması sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinde aksamalara sebebiyet vermiştir.
- Kamu kurum ve kuruluşları arasında iletişim sorunları yaşanmış, dışardan atanan vali ve kaymakamlar da bu sorunu tamamen çözememiştir. Yaşanan bu iletişim sorunu ihtiyaç sahiplerinin yetkililere zamanında ulaşmasını engellediği gibi yöneticilerin ihtiyaçları tespitini de geciktirmiştir.
- Valilik bünyesinde kurulan kriz masasında sivil toplum kuruluşlarına yeterince yer verilmemiştir. Kriz masasında verilen karar ve alınan önlemler konusunda sahada çalışan sivil toplum kuruluşları bilgilendirilmemiştir. Depremle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi sürecinde kamu otoritesi sivil toplum kuruluşlarını muhatap almak yerine, görmezden gelmiş, bu kuruluşlar ve faaliyetleri yokmuş gibi davranmıştır.

- Depremle ilgili faaliyetlerin yürütülmesinde sivil toplum kuruluşlarının kapasite, bilgi ve tecrübelerinden azami düzeyde yararlandığı bir yönetim süreci işletilememiştir.
- Arama, kurtarma ve tahliye alanında uzmanlaşan sivil toplum kuruluşunun yetersiz kaldığı gözlenmiştir. Birçok sivil toplum kuruluşu birbiriyle bağlantılı olamayan birçok alanda dağınık faaliyetler yürütmeye çalıştığından uzmanlaşmanın sağladığı imkânlardan mahrum kalmıştır.
- Kurumsal kapasitesini güçlendirmeyen birçok sivil toplum kuruluşu deprem sonrasında uzun süreli faaliyet yürütememiştir.
- Malatya'dan göç eden vatandaşların normalleşmeye geçişte geri dönmelerinin önem arz ettiği belirtilmiştir.
- Deprem sonrasında göçmenlere yönelik bireysel ve toplumsal düşmanlığın arttığı ifade edilmiştir.

1.3.3. İnsan Kaynağına İlişkin Sorunlar

- Toplumun afetler konusundaki farkındalık, bilgi ve bilinç düzeyinin istenen seviyede olmaması,
- Arama, kurtarma, ilk yardım ve tahliye faaliyetlerine katılacak eğitimli ve donanımlı insan sayısının azlığı,
- Şehirde faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının üye ve gönüllü **sayısının** az olması,
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerinde afetlerle ilgili yeterli düzeyde bir **farkındalık** oluşturul(a)maması,
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerinin afetlerle ilgili yeterli **bilgiye** sahip ol(a)maması,
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerinde afetlerle ilgili yeterli **bilincin** oluşturul(a)maması,
- Sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllüleri içerisinde arama kurtarma, ilk yardım ve tahliye faaliyetlerine katılacak eğitimli ve donanımlı insan sayısının azlığı veya yetersizliği,
- Bürokrasinin genel özelliklerinden kaynaklı sorunlar depremle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi sürecinde de kendisini göstermiştir. Bürokraside katı hiyerarşik bir yapı ve işleyişle koordinasyonun sağlanabileceği algısının varlığı, depremzedelerin yetkililere zamanında ulaşamaması, zamanında ihtiyaç önceliği

ile öncelikli ihtiyaç sahiplerinin belirlenememesi, bu sorunların aşılmasında bürokrasi ile depremedelere aracılık eden sivil toplum kuruluşlarına kuşkuyla bakılması ve muhatap alınmaması,

- Afet süresince insanların daha duyarlı olması ve sorunların çözümünde gerektiğinde sorumluluk üstlenmesi gerekirken, afet sonrası yaşanan sorunları artırıcı eylem yapan birçok insana rastlanmıştır. Bu anlamda toplumsal düzeyde temeli ahlaksızlığa dayalı hırsızlık, gasp, stokçuluk, fahiş fiyat artışı gibi toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı zaafa uğratan suçlarda artış yaşanmıştır.

1.4. Çözüm Önerileri

1.4.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler

- Sivil toplum kuruluşları afetle ilgili faaliyetlerin daha koordineli sürdürülebileceği, yüksek stok kapasitesine sahip bölgesel ve yerel lojistik üsler kurmalıdır.
- Afet müdahale sürecinde aktif bir şekilde yer alacak eğitilmiş ve donanımlı gönüllü sayısı artırılmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları kendi bünyelerinde üye ve gönüllülerinin katılımıyla arama kurtarma birimleri kurmalıdır.
- Afet müdahale sürecinde görev ve sorumluluk üstlenecek gönüllüler için sürekliliği olan eğitim programları hazırlanmalıdır. Ana sınıfından itibaren eğitim ve öğretimin her kademesinde afet eğitimi ile ilgili zorunlu derslere müfredatta yer verilmelidir. Bu dersler kapsamında belli aralıklarla uygulamalı eğitimler yapılmalıdır. Halkın geniş katılımının sağlandığı çeşitli afet türleri ile ilgili tatbikatlar düzenlenmelidir.
- Arama kurtarmada kullanılacak araç gereç sayısı artırılmalıdır. Afetlere müdahale edecek uzmanların kullanacağı tam donanımlı mobil müdahale araç parkı güçlendirilmelidir.
- Afet mücadele sürecinde kullanılabilecek yeni uygulamalar için sivil toplum kuruluşları özgün projeler hazırlamalıdır. Bu tür projelerin hazırlanması için üniversite ile sivil toplum kuruluşları işbirliği içerisinde olmalıdır.
- Yaşam alanlarında deprem anında tehlike doğurabilecek tüm eşyanın sabitlenmesi zorunlu hale getirilmelidir.
- Afetlerde gerektiğinde ev ve işyerlerinin güvenli tahliyesi ile iş ve işyeri güvenliği konusunda daha fazla bilgilendirmeli ve bilinçlendirmelidir.

- Güvenli tahliye konusunda yerel yönetimler ile meslek odalarının eylem planı hazırlamalı ve bu konuda önemli bir eksikliği kapatmalıdır.

1.4.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler

- Türkiye’de afet yönetim süreçleri 6 Şubat depremleri sonrasında yeni baştan ele alınmalı. Arama, kurtarma, ilk yardım ve güvenlik alanında çıkan sorunlar ayrıntılı bir şekilde irdelenmeli. Gerekli yasal ve yapısal düzenlemeler ivedilikle yapılmalıdır.
- Kamunun elinde bulunan arama, kurtarma ve tahliye faaliyetlerinde ihtiyaç duyulan araç ve gereçlerin kullanımında sivil toplum kuruluşlarının yetkin insan kaynağının da dikkate alındığı bir sistemin kurulmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları kendileri aralarında afet süreçlerindeki arama kurtarma faaliyetleri ile ilgili işbölümüne dayalı işbirliği protokollerini içeren strateji belgesi hazırlayabilir. Bazı sivil toplum kuruluşları finans ve donanım açısından güçlü iken yeterli üye ve gönüllü sayısına sahip olamaya bilmektedir. Bu durumda sivil toplum kuruluşları birbirinin eksikliğini tamamlayacak işbirliği yolunu tercih ederek güçlü bir sinerji oluşturabilir.
- AFAD ve KIZILAY öncülüğünde şehirlerin ulaşım açısından kritik yerlerine depolar kurulmalı ve afet anında gelecek yardımlar bu depolara kolayca ulaştırılmalı ve buralardan sevkiyatlar yapılmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları arasında veya kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasında belirli aralıklarla arama kurtarma tatbikatları yapılabilir.
- Sivil toplum kuruluşları Türkiye Afet Müdahale Programı ile İl Afet Müdahale Planı ile uyumlu, bu planların uygulanmasına destek olacak afetlerle ilgili kendi bünyesinde müdahale programları oluşturmalı. Bu konuda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliğine özen gösterilmeli.
- Sivil toplum kuruluşları kendileri veya diğer sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte şehrin muhtelif yerlerinde afetlere müdahalede kullanılacak malzemelerin depolanacağı lojistik üstler kurmalı. Kurulan lojistik üstlerin afet müdahale planları çerçevesinde nasıl kullanılacağına dair stratejiler geliştirilmeli. Bu stratejilerin sahada uygulanabilir olmasını sağlamak için kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerçeği aratmayacak tatbikatlar yapılmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları tarafından deprem sonrasında işbirliği için kurulan whatsapp grubunun devamlılığı olan bir platforma dönüştürmesi sağlanmalıdır.

Kurulacak bu platform sonraki dönemlerde afet hazırlık süreçlerinde sivil toplum kuruluşlarının birbirine destek olmasını sağlamalıdır.

- Kamu otoritesi sivil toplum kuruluşlarını muhatap almalı ve faaliyet alanlarına göre bu kuruluşları afet müdahale süreçlerine dâhil etmeli. İlgili kamu kurumları afet öncesinde sivil toplum kuruluşlarının kapasite artımına destek olması gerektiği gibi, afetle ilgili hazırlıklar konusunda yönlendirmeler de yapmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşlarının olağandışı süreçlere karşı dirençli yapılar haline gelmesi için planlama yapılması hususunda hassasiyet gösterilmelidir.

1.4.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler

- Toplumdaki afet farkındalık düzeyinin artırılması için sivil toplum kuruluşları sorumluluk üstlenmeli, etkili ve sürdürülebilir programlar gerçekleştirmeli,
- Kamu ile sivil toplumun kuruluşlarının iletişimini ve işbirliğini hemen her alanda olduğu gibi afet yönetim süreçlerinde de güçlendirmek için devamlılığı bulunan programlar yürütülmeli
- Afet sürecinde görev alan veya alması muhtemel kamu personelinin içinde yaşadığı yerleşim yerlerinin toplumsal yapı ve işleyişten haberdar olması sağlanmalı
- Afetlere hazırlık kapsamında başta AFAD olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşları sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerine daha fazla arama, kurtarma ve tahliye eğitimi vermeli
- Merkez ve yerelde görevli AFAD yöneticilerinin kriz yönetimi konusunda daha fazla uzmanlaşması sağlanmalı. Buralarda yapılan atama ve görevlendirmelerde liyakate daha fazla önem verilmelidir.
- Daha sık aralıklarla kapsamlı ve geniş katılımlı afet tatbikatları yapılmalı
- Sivil toplum kuruluşlarında profesyonel olarak çalışanlara arama, kurtarma ve ilkyardım eğitimi zorunlu tutulmalıdır. Bu kişilerin eğitimi için başta AFAD olmak üzere ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmalıdır.
- Arama kurtarma faaliyetlerinde aktif rol alacak bazı meslek grupları için ayrı bir envanter çalışması yapılmalıdır. Profesyonel arama kurtarma personeli ile itfaiye çalışanı, madenci gibi meslekler dışında inşaat ustası, vinç/kepçe operatörü gibi meslek erbabının özelde deprem genelde ise afetler konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesinin afet müdahale sürecine ciddi bir insan kaynağı sağlayacaktır.

- Arama, kurtarma ve ilk yardım faaliyetlerinde uzmanlaşan sivil toplum kuruluşlarının sayısı artırılmalı. Var olan kuruluşların kapasitesi güçlendirilmelidir. Arama, kurtarma ve ilk yardım faaliyetlerinde uzmanlaşan sivil toplum kuruluşları afet dönemlerindeki faaliyetleri dışında afet farkındalık, bilgilendirme ve uygulama eğitimlerine yoğunlaşması sağlanmalıdır. Bu konuda başta Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik Spor Bakanlığı, üniversiteler ve meslek odalarıyla işbirliği yapılmalıdır.
- Afet ve ahlak ilişkisini ele alan eğitim programları hazırlanmalıdır. Bu programlara toplumun her katmanının belirli aralıklarla katılımı sağlanmalıdır. Bu konuda sivil toplum kuruluşları sorumluluk üstlenmeli, programların hazırlanmasından sunumuna ve programların etkilerinin izlenmesine kadar her aşamada sivil toplum kuruluşları aktif bir şekilde yer almalıdır.

İKİNCİ MASA

2. YEMEK, GİYSİ VE HİJYEN

Moderatör: Prof. Dr. Gökhan TUNCEL

Raportörler: Arş. Gör. Dr. Umut Turgut YILDIRIM, Arş. Gör Nuri KARACA

İkinci masada sivil toplum kuruluşu yönetici ve temsilcileri deprem sonrasında ortaya çıkan yemek, giysi ve hijyen ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların giderilmesi için yapılan çalışmalar ile süreç içerisinde yaşanan sorunları ele almıştır. Sahada faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının yönetici ve temsilcileri yemek, giysi ve hijyen konularında öne çıkan ihtiyaçları, kendilerinin veya diğer kurum ve kuruluşların yaptığı faaliyetleri farklı yönleriyle değerlendirmiştir. Yapılan değerlendirmeler aşağıdaki şekilde metin haline getirilmiştir.

2.1. İhtiyaçlar

- Depremler sonrasında insanlar öncelikle arama kurtarma ekibi ile temiz suya ihtiyaç duymuştur.
- Temiz su ihtiyacı ile birlikte depremin ilk saatlerinden itibaren atıştırmalık yiyecek ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Daha sonraki saatlerde sıcak çorba, aperatif yiyecekler ile sıcak yemek ihtiyacı ortaya çıkmıştır.
- Depremde evlerin yıkılması, ağır hasar alması veya deprem korkusu insanların giysilerini evlerinden alamamasına neden olmuştur. Olumsuz hava koşullarının da etkisiyle hemen her yaştaki erkek, kadın veya çocuk depremzede iç çamaşır ve kendilerini soğuktan koruyacak bir giysiye ihtiyaç duymuştur.
- Çocuk bezi, çocuklu ailelerin öncelikli ihtiyaçlarından birisi olmuştur.
- Deprem sonrasında çok sayıda kadın pedine ihtiyaç duyulmuştur.
- Deprem sonrasında her türlü temizlik malzemesine ihtiyaç duyulmuştur.
- Lavabo ve WC depremzedelerin öne çıkan ihtiyaçları arasında yer almıştır.
- Barınma ihtiyacı geçici de olsa sağlanan insanların uzun süre banyo yapamadıkları ifade edilmiştir. Bu durum deprem sonrasında banyo yapılacak yer ihtiyacını göz önüne sermiştir.

2.2. Faaliyetler

- Depremi ilk günlerinde depremzedeler evlerinden çıkarabildikleri pet şişelerdeki su veya kar eriterek elde ettikleri su ile su ihtiyacını karşılamaya çalışmıştır. Depremden birkaç saat sonra insanların bireysel gayretleriyle önce Elazığ daha sonra Sivas'tan getirilen sular şehrin birçok yerinde dağıtılmıştır. Su teminine ve dağıtımına ikinci günden itibaren sivil toplum kuruluşları da katkı vermiştir. Sivil toplum kuruluşları kırsal da dâhil şehrin pek çok yerinde üç ay boyunca su dağıtımını yapmıştır.
- İl dışından gelen yardım malzemelerinin plan ve program çerçevesinde dağıtılması için şehir merkezindeki sağlam binalarda veya organize sanayideki firmaların tahsis ettiği yerlerde lojistik merkezler oluşturulmuştur. Bu merkezler sivil toplum kuruluşlarının sadece yardım sevkiyatı yaptığı yerler olarak kullanılmamıştır. Bu merkezler bu kuruluşların operasyon merkezi olarak da işlev görmüştür. Elazığ depremi nedeniyle 6 Şubat depremine hazırlıklı sivil toplum kuruluşları kısa süre içerisinde şehirde ve yakın illerde lojistik merkezler kurmuştur.
- Sivil toplum kuruluşları mevsim koşullarının olumsuz etkisine rağmen arazi tipi araçlarla şehrin en ücra köşesinde yaşayan depremzedelere su, giysi, yiyecek ve temizlik malzemesi ulaştırmıştır. Bazı bölgelere kamu kurumlarından veya görevlilerinden daha önce ulaşılmış, su, yiyecek ve giysi dağıtımını yapılmıştır.
- Depremi ilk birkaç günü koordinasyon sorunu yaşayan sivil toplum kuruluşları kısa süre içerisinde (depremden bir hafta sonra) kendi çapında kriz masası oluşturmuştur. Genel olarak sivil toplum kuruluşları kendi bünyelerinde ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla sosyal medya hesapları ve whatsapp grupları aracılığıyla iletişim kurmuştur.
- Deprem öncesi sahada insani yardım veya sosyal yardım faaliyetleri yürüten ve yine sahada çok sayıda üye ve gönüllüsü bulunan sivil toplum kuruluşları daha kapsamlı, daha planlı, daha hızlı ve daha sürdürülebilir yardım dağıtımını yapmıştır.
- Birçok sivil toplum kuruluşu depremin ikinci gününden itibaren Elazığ'da hazırlattığı ve içerisinde sandviç ve su bulunan paketleri kendi belirledikleri muhtelif yerde depremzedelere dağıtmıştır.
- Ülkenin pek çok yerinden yardım yapmak isteyen kişi ve kuruluşlar sahada yardım faaliyeti yürüten sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerine ulaşmıştır. Bu kişi ve kuruluşların yardımlarının depremzedelere ulaştırılmasında sivil toplum

kuruluşları aracılık etmiştir. Gelen yardımları çoğu zaman sivil toplum kuruluşlarının üye ve gönüllüleri dağıtırken, sivil toplum kuruluşları bazen de il veya ülke dışından yardım getiren kişi ve kuruluşların yardım yapılacak bölgeye ulaşmasına aracılık etmiş, bu kişi ve kuruluşların getirdiği yardımları dağıtımını sağlamıştır. Bu tür aracılık faaliyetlerinde de daha önce sahada aktif olarak yardım faaliyeti bulunan sivil toplum kuruluşları öne çıkmıştır.

- Depremi ilk gününden itibaren sıcak çorba ikram eden sivil toplum kuruluşları bulunmasına karşın bir hafta geçtikten sonra sıcak yemek dağıtılmaya başlayabilmiştir. Bazı kuruluşlar sıcak yemek yapmak için çadır veya konteynerlerde sabit mutfak kurarken, bazı kuruluşlar ise gezici mutfaklarında sıcak yemek üretimi yapmıştır. Yemek üretimi gerekli araç, gereç ve lojistik destek yakın iller başta olmak üzere ülkenin farklı illerinden temin edilmiştir.
- Depremi ilk günlerinde mutfak kurulan bölge seçiminde kamunun yönlendirmesi ve koordinasyonu söz konusu değilken depremden yaklaşık yirmi gün sonra mutfak kurulacak yerler ile sıcak yemek dağıtılacak bölgeler valiliğin koordinasyonunda belirlenmiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının hazırladığı yemeklerden sadece depremzedeler değil deprem bölgesinde görev yapan kamu görevlileri (polis, asker, arama kurtarma görevlisi, sağlık personeli vb.) de yararlanmıştır.
- Sivil toplum kuruluşları kendileri yardım faaliyeti yürüttüğü gibi kamu kurumlarına ait sosyal tesisler, öğrenci yurtları, çadır kentler ile konteyner kentler gibi toplu yaşama alanlarında yaşanan sorunların dile getirilmesi ve çözümü için aracı kurum işlevi yürütmüştür.
- Depremi ilk günlerinde il dışından gelen yardım malzemelerinin düzensiz bir şekilde gönderilmesi, yardım malzemelerinin geldikten sonra yeniden elden geçirilmesini ve tasnifini zorunlu kılmıştır. Yardım malzemelerinin dağıtıma hazır hale getirilmesi için üye ve gönüllüler seferber edilmiştir.
- Depremde birçok sivil toplum kuruluşunun idari binası yıkıldığı veya ağır hasarlı olduğu için ilk birkaç gün üye, gönüllü ve depremzedelerle iletişim kurmada sorun yaşanmıştır. Daha sonra kurumsal telefon yerine cep telefonu ve mesajlaşma sistemleriyle iletişim kurulmaya çalışılmıştır.
- Önce çadır kentlerde daha sonra konteyner kentlerde asli ihtiyaçları karşılayabilmek için ihtiyaç mağazaları açılmıştır.

- Deprem öncesinde yardım yapılan kişi ve ailelerden deprem sonrasında il dışına çıkanların takibi yapılmıştır. İhtiyaç duydukları konularda yardım edilmesi için ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla irtibata geçilerek ihtiyaçların giderilmesi için çaba sarf edilmiştir.
- Yurtdışı (Avusturya) merkezli Rahma Derneği ilk günün akşamında yardım dağıtımı için Malatya'ya ulaşmış ve sahadaki birçok sivil toplum kuruluşuyla işbirliği kurarak depremzedelerin yiyecek, giyecek ve barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışmıştır.
- Kamu kurumları ve bazı sivil toplum kuruluşları insanlar dışındaki canlıların ihtiyaçlarını karşılamayı da ihmal etmemiştir. Kedi ve köpek maması başta olmak üzere et ve süt hayvanlarının yemlerinin karşılanması, süt sağma makinası temini gibi faaliyetler de yapılmıştır.

2.3. Karşılaşılan Zorluklar ve Sorunlar

6 Şubat depremlerinin büyüklüğü ve etki alanının genişliği, depremin olduğu mevsimden kaynaklanan zorluklar ile insanların depremin olumsuz etkilerini önleyici ve azaltıcı faaliyetlerindeki yetersizlik birbiriyle bağlantılı karmaşık birçok sorun ve zorluğun yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Bu sorunların bir kısmı kapasite ile ilgili iken bir kısmı planlama ve organizasyonla ilgili olabilmektedir.

2.3.1. Kapasiteye İlişkin Sorunlar

- Elazığ depremi toplumun tüm kesimlerinde olduğu gibi sivil toplum kuruluşlarında da belirli bir farkındalık oluşturmuştu. Ancak bu farkındalık afetlerle ve özellikle depremle ilgili bilgiye ve hazırlığa tam anlamıyla dönüşmedi.
- Depremin ilk günlerinde ihtiyaçların zamanında karşılanmadığı gözlenmiştir. Depreme merkezi idarenin ve yerel yönetimlerin çok da hazırlık yapmadığı gözlenmiştir. Bu kapsamda sivil toplum kuruluşları da 6 Şubat depremlerine büyük ölçüde hazırlıksız yakalanmıştır.
- AFAD ve Kızılay'ın insanların asli ihtiyaçlarını yeterli düzeyde ve zamanında karşıla(ya)madığı gözlenmiştir. Barınma ve yemek dağıtımının belli bir düzene girmesi depremden ancak iki – üç ay sonra olmuştur.
- İnönü Üniversite'sinin altyapısı ve insan kaynağı devrede olmasa Kızılay'ın ihtiyaç duyulan miktarda sıcak yemek çıkarma konusunda zorlanacağı

belirtilmiştir. Kızılay'ın asli sorumluluk alanında dahi yeterli hazırlığı olmadığı belirtilmiştir.

- Sivil toplum kuruluşları depremin ilk saatlerinde temel insani ihtiyaç malzemelerini teminde güçlük çekmiştir. Çünkü, depremde sivil toplum kuruluşlarından birçoğunun idari ve lojistik destek için kullandıkları kendi binaları yıkılmış veya ağır hasar görmüştür. Bu durum sivil toplum kuruluşlarının yardım faaliyetlerinde koordinasyonun sağlanmasını geciktirdiği gibi büyük aksamalar yaşanmasına da sebebiyet vermiştir.
- Sivil toplum kuruluşları büyük bir afette ihtiyaç duyulacak malzemelerin depolandığı lojistik merkezlere sahip değildi. Lojistik merkezlerin olmaması bir taraftan depremin ilk saatlerinde ihtiyaç duyulan malzemelere ulaşamamaya neden olduğu gibi diğer taraftan depremden sonraki günlerde gelen yardım malzemelerinin zamanında ve düzenli bir şekilde dağıtımını da olumsuz yönde etkilemiştir.
- Depremin ilk saatlerinde sadece arama kurtarma faaliyetlerinde değil, şehre gelen yardım malzemelerini indirme, depolama, ayrıştırma, tasnif etme, ihtiyaç sahiplerine ulaştırma ve dağıtma süreçlerinde ihtiyaç duyulan insan kaynağı temininde de zorluk yaşanmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının üye ve gönüllüleri yardım dağıtım süreçleri için yetersiz kalmıştır. Çevre illerden gönüllülerin devreye girmesi bu sorunun etkisini azaltmıştır.
- Depremin ilk günlerinde plansızlıktan kaynaklanan birçok sorun yaşanmıştır. Bu sorunlardan biri de öncelikli ihtiyaç malzemeleri yerine öncelikli ihtiyaçlar içerisinde yer almaması gereken birçok yardım malzemesinin deprem bölgesine gönderilmiş olmasıdır. Öncelikli ihtiyaçlar arasında yer almayan bu malzemeler bir taraftan zaman ve iş gücü kaybına neden olurken diğer taraftan depolarda yer işgal etmesi öncelikli ihtiyaç malzemelerinin depolanmasını ve zamanında ihtiyaç sahiplerine ulaşmasını engellemiştir.
- Depremle ilgili stratejik planları ve eylem planları bulunmayan sivil toplum kuruluşları depremin ilk günlerinde faaliyetleri ve ihtiyaçlarıyla ilgili kayıt tutamamıştır. Kayıtlı çalışamama durumu bir taraftan faaliyetlerin kayıt altına alınmamasına neden olurken diğer taraftan kapasite kullanım düzeyinin sistematik bir şekilde yükseltilmesini de engellemiştir. İhtiyaçların belirlenmesi, analizi ve ihtiyaç malzemelerinin temini, dağıtımı gibi süreçlerde etkili bir yönetim sergilemesi için kayıtlı çalışma yapılması gerekmektedir.

- Depremi ilk günlerinde sivil toplum kuruluşlarının il dışından temin ettiği yardımlara şehrin girişinde valilik el koymuştur. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının yardım dağıtımı için ayarladıkları bazı mekânlara da valilik el koymuş ve depo türü bu yerler AFAD'ın faaliyetlerinde kullanılmıştır. Yardım faaliyetleri için birçok zorlukla mücadele eden sivil toplum kuruluşları bu el koymalar neticesinde faaliyetlerini sürdürmede daha da zorlanmıştır.
- Yerel yönetimlerin deprem sonrasında şehir temizliği ve hijyen faaliyetleri eleştirildi. Böcek ve sinek artışının yeterli şartlar sağlanamadığı için Malatya'da salgın tehlikesini doğurabileceği ifade edilmiştir.
- Konteyner kentlerde insanların ve piyasanın normalleşmesi için gerekli adımların zamanında atılmadığı, insanların yaşadığı travmayı daha çabuk atlatması için gerekli sosyal ortamların sağlanamadığı belirtilmiştir. Ayrıca yapılan bazı uygulamaların yeni sorunlar ortaya çıkarttığı belirtildi. Örneğin barınma yeri ile işyeri ve okulların birbirinden uzak yerlerde kaldığı, ulaşımın sorunlu olduğu bu dönemde bu tür uyumsuzlukların yeni sorunlara sebebiyet verdiği belirtilmiştir. İşyeri veya okulu farklı bir ilçede olan depremzede diğer ilçelerdeki konteyner kentlere yerleştirilmiştir. Bu konuyla alakalı kamu kurum yöneticileri ile sivil toplum kuruluşu yöneticilerinde çok sayıda şikâyet gelmiştir.

2.3.2. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar

- Dünya'da ve Türkiye'de son yıllarda birçok doğal afet, küresel salgın, savaş, göç gibi büyük çaplı hadiseler yaşanmasına rağmen Türkiye'de kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve bireyler bu tür olağandışı süreçler için gerekli hazırlığı yapmamıştır. Özellikle jeolojik konumu itibariye ana fay hatlarını bünyesinde barındırdığı için deprem riski çok yüksek bir coğrafya olan Anadolu'da yaşayanların depremin etkisini azaltıcı önlemler ile deprem sonrasında yaşanacak süreçleri başarılı bir şekilde yönetebilecek plan, program ve uygulamaları önceden alması gerekmektedir. Ancak yaşanan diğer olağandışı süreçler gibi 6 Şubat depremleri de devlet ve toplumun afetlere yeterli düzeyde hazırlığı olmadığını göstermiştir.
- Deprem kamuda, piyasada ve sivil toplum kuruluşlarında faaliyet yürüten insanların başta kendi ve aileleri için yeterli bilgi, bilinç ve hazırlık düzeyine sahip olmadığını göstermiştir. Bu yetersizlik deprem sonrası yardım süreçlerinin zamanında ve planlı bir şekilde yürütülmesinde de kendisini göstermiştir.

Depremi ilk saatlerinde kendi ve ailesi ile ilgili ne yapacağını bilemeyen ve bu konuda şaşkınlık yaşayan kişilerin depremle ilgili yardım faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde planlaması, koordine etmesi ve sürdürmesi mümkün olmamıştır. Bu kişilerin kendine gelmesi ve sorumluluk alması zaman almış ve bu da yardım faaliyetlerinde gecikmelere neden olmuştur.

- Deprem sonrası ihtiyaçların önem ve öncelik sıralaması kapsamlı ve ayrıntılı bir şekilde planlanmadığı için yardım dağıtım süreçlerinde koordinasyonsuzluk yaşanmıştır.
- Şehirde daha önce belirlenen toplanma alanları ile ilgili yetkili ve sorumlu kurum ve kuruluşlarla yeterli bilgi ve bilinçlendirme çalışması yapılmadığı için toplanma alanları aktif kullanılmadı. Ayrıca toplanma alanlarında hava koşullarına uygun düzenleme yapılmadığı için bu alanlar depremde işlevsiz kalmıştır. Daha önce planlama yapılmamış olmasına rağmen hasarsız veya az hasarlı okullar, camiler ve kurumlara ait sosyal tesisler toplanma merkezleri olarak işlev görmüştür. Bu konuda yöneticiler inisiyatif olarak bu binaları halka açmıştır. İnisiyatif alma konusunda irade ortaya koyamayan yöneticilerin varlığı sağlam olmasına rağmen bu tür bazı binaların halkın kullanımına geç açılmasına sebebiyet vermiştir. Bu tür olumsuzluğun en önemli nedeni afet sonrasında dair şehirde kapsamlı ve ayrıntılı bir kriz planlamasının olmaması, varsa bile bu planın uygulanabilirliğini artıracak tatbikatların yapılamamış olmasıdır.
- Sivil toplum kuruluşları afet sonrası yapılacaklarla ilgili plana ve öncelik ile önem sırasının belirlendiği uygulama esaslarını belirten bir programa sahip değildi. Bu kuruluşların birçoğu deprem sonrasında kriz yönetim sürecinde yapılacaklara dair yol haritasını yönetim kurullarıyla iletişime geçerek depremin ikinci gününden sonra belirlemiştir.
- Yardım malzemelerinin gönderilmesinde önem ve öncelik sıralamasına dikkat edilmediği için, gönderilen yardımların yeni sorunlara sebebiyet verdiği gözlenmiştir. Depremi ilk günlerinde düzenli barınma yeri bulunmayan insanlara yemek pişirme malzemesi gönderilmesi veya dağıtılması kaynak, zaman ve emek israfına neden olmuştur. Mutfağı olmayan veya yemek pişirme imkânından yoksun insanlara bulgur, yağ, pirinç, salça, un, tuz, şeker vb. malzemelerin gönderilmemesi ve dağıtılmaması bu insanların ihtiyacını karşılamadığı gibi yeni birçok sorunun ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Ülkede yardım faaliyetleri ile ilgili farkındalık oluşturma, bilgi aktarma, deneyim paylaşma, planlama yapma

ve uygulama esaslarını belirleme süreçlerine yönelik yanlışlar ve eksiklikler bulunduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Yardım faaliyetlerinin gerekli altyapı ihtiyaçları ile birlikte planlanmadığı gerçeği yardım süreçlerinin hemen her aşamasında kendisini göstermiştir.

- Deprem bölgesine gönderilen kullanılmış giysiler ile ikinci el eşyaların birçoğu kullanılmamış ve çöpe atılmıştır.
- Yardım faaliyetlerine konu olan ürünlerin özelliğine göre lojistik sisteminin kurulması ve işletilmesi gerekmekte iken, oluşturulacak soğuk zincir sistemi içerisinde taşınması, depolanması ve dağıtılması gereken et ve süt ürünleri gibi bazı mamullerin soğuk zincir dışına çıkartıldığı ve bozulduğu gözlenmiştir.
- Valilik sivil toplum kuruluşlarının yardım malzemelerine el koyduğu gibi, yemek yapımında kullanılacak araç gereçlere de el koymuştur. Bu durum sivil toplum kuruluşların yemek çıkarma süreçlerini olumsuz yönde etkilemiştir.
- Birçok sivil toplum kuruluşu depremin etkisinin büyüklüğü, ihtiyaç sahibi insanların sayısının çokluğu, ihtiyaçların önem ve aciliyeti nedeniyle olağan dönemdeki faaliyet alanı dışına çıkmıştır. Bu kapsamda kimi sivil toplum kuruluşu hedef kitlelerini genişletirken kimileri ise kendilerine yeni faaliyet alanları açmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının esnek yapısı ve işleyişi bu tür dönüşümlerin hızlı bir şekilde yapılmasını sağlamıştır. Örneğin daha önceki dönemlerde sadece yetimlere yönelik yardım faaliyeti yürüten bir dernek bu süreçte yardıma ihtiyaç duyan hemen herkesi faaliyet alanına dâhil etmiştir. Eğitim kültür alanında faaliyet yürüten birçok dernek bu süreçte insani yardım derneği gibi faaliyet yürütmüştür. İnsani yardım faaliyetini öncelediği içinde farklı alanlardaki faaliyetlerini askıya almak zorunda kalmıştır.
- Deprem öncesinde ülkede ve şehirde afetlere yönelik çeşitli senaryo çalışmaları yapılmadığı için sosyal yardım faaliyetlerinde ihtiyaçlar sahadan gelen bilgi ve taleplere göre şekillenmiştir. Sürecin böyle işlemesi ihtiyaçların karşılanmasını geciktirmiş, ihtiyaç sahiplerine ulaşamama veya ihtiyaç sahiplerinin ilgililere seslerini ulaştırılamaması ihtiyaçların giderilememesine veya ihtiyaçların giderilmesinde aksamaların yaşanmasına neden olmuştur.
- Sivil toplum kuruluşlarının kendi bünyelerinde kurduğu veya diğer sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumlarının yöneticilerinin birlikte bulunduğu sosyal medya platformları özellikle yardımlar konusunda iyi bir dayanışma ağı oluşturulmasına imkân tanımıştır. Bu platformlar ihtiyaçların belirlenmesi, ihtiyaç sahiplerinin

lokasyonu, ihtiyacı kimin karşılayacağı ve ihtiyacın giderilip giderilmediğinin belirlenmesi konusunda önemli işlevler görmüştür.

- Ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşları depremin ilk gününden itibaren genel merkezlerinde deprem koordinasyon merkezi oluşturmuştur. Genel merkezde ve yerelde çağrı merkezi kurmuş, çalışanlarına mobil hat tahsis etmiştir. Birkaç gün sonra bu kuruluşların çoğu yerel düzeyde de koordinasyon masası kurmuştur. Deprem öncesinde koordinasyon alanında destek sağlayacak yazılımlar bulunmamasına rağmen birkaç gün içerisinde ihtiyaç duyulan yazılımlar hazır hale getirilmiştir.
- İl dışından gönderilen yardım malzemelerinin depolanacağı alanlarla ilgili ilk günlerde ciddi sorunlar yaşanmıştır. Şehirdeki AFAD lojistik merkezi yetersiz kaldığı için yer arayışına girilmiş ve İnönü Üniversitesi kampüsü yeni lojistik üs olarak kullanılmaya başlanmıştır. Depremin ilk günlerinde kampüse yönlendirilen tır ve kamyonlardaki yardım malzemelerinin nereye boşaltılacağı, boşaltma işlemini kimin yapacağı, depoların yönetiminin kimin tarafından yürütüleceği, buradaki yardımların kime nasıl dağıtılacağına dair planlamalar daha önceden yapılmamıştı. Bu plansızlık bu konularda birçok sorunun yaşanmasına neden olmuştur. Lojistik üs konusunda sivil toplum kuruluşları da hazırlıksız yakalandıkları için onlar da depremin ilk günlerinde yardım depolama ve dağıtım konusunda önemli sorunlar yaşamıştır.
- Kamu ve sivil toplum da yürütülen faaliyetlerin değerlendirmesi süre ve koordinasyon yönünden sorunlu yürümüştür. Özellikle deprem döneminde atanan koordinasyon ile görevli vali ve kaymakamlar yetki ve sorumluluk karmaşası yaşamıştır. Bu karmaşa diğer birçok alanda olduğu gibi yardım faaliyetlerinde de aksamalara sebebiyet vermiştir. Sivil toplum kuruluşları detaylı değerlendirme ve raporlama çalışmalarını uzun süre yap(a)mamıştır.
- Depremlerin genelde, özelde ise Malatya'ya etkisi yetkililer ve kamuoyu tarafından tam olarak anlaşılmamıştır. Bu nedenle birçok konuda olduğu gibi yardımlarda da Malatya depremin yıkıma neden olduğu üç ilin gerisinde kalmıştır. Depremin şehre etkisi ulusal medyada yeterli düzeyde yer almamıştır. Bu durum kamu kurumlarında da sivil toplum kuruluşlarında da kendisini göstermiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının deprem öncesi faaliyetlerini yürütürken kurduğu network ağları deprem sonrası iletişimde de aktif bir şekilde kullanılmıştır.

- Yardım dağıtımında araç sorunu yanında, özellikle depremin ilk günlerinde araçlar yakıt sorunu da yaşamıştır. Yardımların indirilme ve dağıtım için araçlara yüklenmesinde makine ve ekipmana ihtiyaç duyulmuştur. Özellikle tırlara istiflenerek yüklenen yardım malzemesini indirmek için ihtiyaç duyulan fortif temininde yaşanan zorluk, yardım dağıtım süreçlerinde gecikmelere neden olmuştur.
- Afetler ile ilgili envanter sorunlarının olduğu ifade edilmiştir. Toplanma alanları haricinde bir deprem envanterinin hazırlanmamış olmasının ciddi sorunlara neden olduğun altı çizilmiştir.
- Şehir dışından depremzedelere yardım için gelenlerin barınma ve yiyecek ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir planlama yapılmadığı gözlenmiştir. Diğer illerden göreve gelen polis memuru ya da hemşireler için ilk günlerde hazırlık yapılmadığı belirtilmiştir.
- Depremin ilk günlerinde AFAD ile sivil toplum kuruluşları ve halkın iletişim kurmada zorlandığı AFAD'ın iyi işleyen bir iletişim merkezi kuramadığı belirtilmiştir. Kurumsal düzeyde iletişim merkezinin kurulamaması kişisel iletişim kanallarının kullanılmasını zorunlu hale getirdiği, bu durumda yöneticilerin yoğun bir telefon trafiği yaşamasına sebebiyet vermiştir.

2.3.3. İnsan Kaynağına İlişkin Sorunlar

- Deprem şehirde yaşayan herkesi etkilediği için depremde sorumluluk üstelenmesi gereken veya beklenen insanların depremle ilgili yardım faaliyetlerine katılımını engellemiş veya geciktirmiştir. Çünkü gerek kamu görevlileri ve gerekse sivil toplum kuruluşlarında faaliyet yürüten insanlar öncelikle kendilerini ve ailelerini güvenli bir yere taşıma, onların acil ihtiyaçlarını karşılama çabası içerisine girmesine neden olmuştur.
- İl dışından gelen yardımların indirilmesi ve tasnif edilerek dağıtımına hazır hale getirilmesi hususunda depremin ilk günlerinde çalışacak yeterli sayıda insan bulunamamıştır. Yardım getiren araçlar önce depolama alanları planlanmadığı için sorun yaşamışken, depolama alanı belirlendikten sonra yardım malzemelerini indirecek yeterli insan bulunamadığı için yardım getiren tırlar ve kamyonlar lojistik üs olarak kullanılan yerlerde bekletilmiş ve bu yerlerde uzun araç kuyrukları oluşmuştur.

- Yardım malzemelerini depolardan alıp ihtiyaç sahiplerine dağıtımını yapacak yeterli sayıda insan olmaması insanların yardım malzemelerinin bulunduğu depolara yönelmesine sebebiyet vermiştir. İnsanların depolara yönelmesi bir taraftan buradaki çalışmaları olumsuz yönde etkilerken çalışanlarla ihtiyaç sahipleri arasında sorunlar çıkmasını beraberinde getirmiştir. Diğer taraftan ise bazı insanların depolara gelerek ihtiyacından fazla malzeme aldığı için ihtiyaç sahiplerine dağıtılması gereken ihtiyaç malzemesinin tükenmesine ve yardımların planlı, programlı ve adil bir şekilde dağıtılmamasına neden olmuştur.
- Toplumda afetlerle ilgili bilgi eksikliği ve afet bilinci yoksunluğu yanında ahlaki çöküntünün varlığı yardım dağıtımında da kendini açıkça göstermiştir.
- Yardım dağıtımında yaşanan sorunların bir kısmı da yardım alanların tutum ve davranışından kaynaklanmıştır. İhtiyacı olmayan malzemeyi talep etmek, ihtiyacından fazlasını alarak stoklamak gibi olumsuzluklar kaynak, emek ve zaman israfına ve dolayısıyla da yardım faaliyetlerinde aksamalara neden olmuştur. Bu tür olumsuzluklar toplumsal güveni sarstığı gibi yardım dağıtımını yapan kurum, kuruluş ve kişilerle ihtiyaç sahipleri arasında sorunlar yaşanmasına sebebiyet vermiştir.
- Yerel yöneticilerin özellikle muhtarların planlı bir yardım dağıtım stratejisinin olmadığı, ayrıca yardım dağıtımında tarafsızlığı gözetme bağlamında sorunlar yaşanmasına sebebiyet verdiği ifade edilmiştir. Kan bağı ve kişisel ilişkilerin öne çıkması nedeniyle yardımların eşit bir şekilde dağıtılamadığı belirtilmiştir.
- Yardım dağıtımında çalışanların özverili çalışmalar yaptığı, ancak yardım faaliyetlerinin yönetiminde koordinasyon ve eşgüdümün tam anlamıyla sağlanamamış olması çalışanların iş yoğunluğu artırdığı ifade edilmiştir.
- Yardım dağıtımında çalışan kamu görevlileri ile gönüllülerin insan ilişkileri, stres yönetimi ve kriz yönetimi gibi konularda yeterli eğitime sahip olmaması yardım dağıtım sürecinde birçok sorunun ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

2.4. Çözüm Önerileri

2.4.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler

- AFAD ve Kızılay başta olmak üzere devletin tüm kurumlarının bu tür bir afete tam anlamıyla hazır olmadıkları anlaşılmıştır. Bu nedenle tüm kamu kurum ve kuruluşlarının afetlerle ilgili hazırlıklarını gözden geçirmesi ve afetle ilgili hazırlıklarında kapasite artırımına gitmesi gerekmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar afetlerde görev alacak personel sayısını artırma ve bu personeli daha donanımlı hale getirme, afetlerde kullanılacak araç gereç parkını güçlendirme, afetlerde ihtiyaç duyulan malzemelerden daha fazla depolama ve afetle ilgili faaliyetlerin daha koordineli bir şekilde yürütülmesini sağlayacak planlar yapma hususlarında daha hassas olmalıdır.
- Deprem öncesinde aktif olan sivil toplum kuruluşları deprem sonrasında yürütülen yardım dağıtım faaliyetlerinde de daha aktif bir rol üstlenmiştir. Bu kuruluşların tanınırlık ve bilinirlikleri ile koordinasyon ve operasyon becerileri yardım dağıtım faaliyetlerinde bu kuruluşların ön plana çıkmasını beraberinde getirmiştir. Bu kuruluşlar daha çok gönüllüye daha çabuk ulaşmış, daha fazla yardımı ihtiyaç sahiplerine daha hızlı ulaştırmıştır. Ancak yine de depremin etkilediği alan ve depremden etkilenen insan sayısı düşünüldüğünde sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda tüm sivil toplum kuruluşları yardım dağıtım kapasitesini artırmalıdır. Bu hususta ulusal ve uluslararası düzeyde insani yardım faaliyeti yürüten kuruluşlar kendi kapasitesini artırma yanında yerelde faaliyet yürüten kuruluşların kapasite artırımına rehberlik etmesi sağlanabilir.
- İnsani ve sosyal yardım alanında uzmanlaşan sivil toplum kuruluşu sayısı artırılmalıdır. Bu uzmanlaşma ihtiyaçlara göre daha alt dallara ayrılmalıdır. Su, aperatif yiyecek, sıcak yemek, hijyen malzemesi vb. ihtiyaçların karşılanması konusunda uzmanlaşma faydalı olacaktır. 6 Şubat depremleri sonrasında bu tür acil ihtiyaçların iyi bir planlama ve operasyon yönetimi ile yakın bölgelerden karşılamak yerine uzak mesafelerden bu ihtiyaçlar karşılanmaya çalışılmıştır. Gerekli planlamalar önceden yapılmadığı ve sivil toplum kuruluşları bu konularda uzmanlaşma yerine ihtiyaç olabilecek her alanda faaliyet yürütmeyi tercih etmesi yardım faaliyetlerinde aksamalara neden olmuştur. İl içerisinde veya yakın bölgelerden içme suyu temin edilebilecek iken ülkenin değişik yerlerinden su ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır. Bu tür uygulamalar bir taraftan il dışından

yardım malzemesi taşıyan diğer araçların geçişini engelleyecek trafik yoğunluğuna sebebiyet verdiği gibi diğer taraftan kaynak israfına da neden olmuştur. Bu sorunun çözümünde bölgedeki su tesislerinin afetlerde duyulan ihtiyacı daha çabuk karşılayabilmesi için belli bir miktar stoklu çalışması zorunlu hale getirilmelidir.

- İnsani ve sosyal yardım faaliyeti dışında hizmet üreten sivil toplum kuruluşları afet dönemlerinde ihtiyaç duyulabilecek belli bir alanda faaliyet planlaması yapmalıdır. Bu kapsamda insan kaynağı, yer ve malzeme temini gibi işlemleri önceden planlanmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları afet dönemlerinde işbirliği yapmalıdır. İşbirliği yapılacak alanlar işbirliğine dair koordinasyonun nasıl sağlanacağı önceden planlanmalıdır. Sivil toplum kuruluşları belirli dönemlerde işbirliğine yönelik toplantılar, eğitimler ve tatbikatlar yapmalıdır. Çünkü bazı kuruluşlar mali yönden, bazıları lojistik altyapı, bazıları araç gereç, bazıları ise insan kaynağı açısından güçlü olabilmektedir. Başarılı bir koordinasyon sağlandığında sivil toplum kuruluşları arasında güçlü bir sinerji ortaya çıkacaktır.
- Sivil toplum kuruluşları yakın illeri içine alan afet koordinasyon toplantıları yapmalı ve olası afetlerde bölgedeki sivil toplum kuruluşlarının neler yapabileceği önceden planlanmalıdır.
- Depremden belirli bir süre geçtikten sonra depremzede yardımlarının nakdi olarak verilmesinin yerel esnafın kalkınmasına katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Şehirde normal hayata dönüş için depremzedelerin ihtiyaçları mümkün olduğunca yerel esnaftan veya firmalardan karşılanmalıdır. Bunun için sivil toplum kuruluşları il dışından gönderilen bazı yardımların aynı değil nakdi yapılmasına önem vermelidir. Şehirde ekonominin canlanması kapasiteye ait birçok sorunun çözümüne katkı sunacaktır.

2.4.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler

- Sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerini artırması ve yardım faaliyetlerini hızlandırması için kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliğini artırmalıdır. Özellikle kamunun lojistik altyapı gücü ile sivil toplum kuruluşlarının gönüllü ordusu koordine edildiğinde her türlü yardım dağıtımında iyileşmeler olacaktır.
- Sivil toplum kuruluşlarının içinde buldukları yakın çevreyi doğal, sosyal ve kültürel yönden iyi analiz etmesi ve afet müdahale stratejisi hazırlarken çevrenin

sahip olduğu özellikleri de dikkate alması gerekmektedir. Depremin ilk günlerinde daha önceden hesaba katılmayan olumsuz hava koşulları ile zorlu coğrafi koşullar kırsaldaki birçok yere yardım ulaştırılmasını geciktirmiştir. Bu tür olumsuzlukları dikkate alan planlamalar sorunun büyük ölçüde çözümüne yardımcı olacaktır.

- Ulusal düzeyde örgütlenmiş birçok sivil toplum kuruluşu depremin ilk saatlerinden itibaren genel merkezlerinde kriz koordinasyon merkezi kurmuştur. Ancak kriz koordinasyon merkezlerinin hangi afette ne tür sorunlarla karşılaşacağına dair gerekli çalışmalar önceden yapılmadığı için sahadan gelen talepler beklenmiş ve bu taleplere göre harekete geçilmiştir. Oysa daha önceden deprem sonrası acil ihtiyaçların neler olabileceğine dair senaryolar hazırlanmış olsa, yardımlar daha koordineli ve daha hızlı ulaştırılabilirdi. Ayrıca sivil toplum kuruluşları hangi ile hangi ildeki şubenin yardım yapacağı afet öncesinde planlansa ve bu kapsamda iller arasında bilimsel veriler ışığında birliktelikler oluşturulsa afet müdahale süreci daha başarılı yürütülecektir.
- Hemen her alanda olduğu gibi yardım konusunda da devletin ve sivil toplum kuruluşlarının afetlere dair toplumsal farkındalık düzeyini arttırıcı çalışmalar yapması gerekmektedir. Bu kapsamda eğitimler, kamu spotları, afişler, tatbikatlar, fuarlar, konferanslar, paneller, sanatsal etkinlikler vb. düzenlenmeli. Afetler ile afetlere yönelik hazırlıkların devamlı surette kamuoyu gündeminde kalması sağlanmalı.
- Gerek kamu kuruluşlarının kendi arasında ve gerekse kamu ile sivil toplum kuruluşları arasında afet koordinasyonunun sağlanması için çok katmanlı ve işletilebilir bir yazılım hazırlanmalı mobil başta olmak üzere yazılımların/programların geliştirilmesi gerekmektedir.
- Afetler ile ilgili envanter sorunlarının olduğu ifade edilmiştir. Toplanma alanları haricinde bir deprem envanterinin hazırlanmamış olmasının ciddi sorunlara neden olduğunun altı çizilmiştir. Bu duruma bağlı olarak şehrin deprem envanterinin geliştirilmesi gerekmektedir. Örneğin depo alanları, dağıtım alanları ve sağlık alanlarına dair envanterler afetlerden önce hazırlanmalıdır.
- Deprem bölgesine gönderilen kullanılmış giysiler ile ikinci el eşyaların birçoğu kullanılmamış ve çöpe atılmıştır. Bu konuda daha kapsamlı bir planlama yapılmalı zaman, emek ve kaynak israfı önlenmelidir.

- Deprem bölgesindeki ihtiyaçları yeterli düzeyde karşılamayan yardımların verimli bir şekilde dağıtımında problemlerin yaşandığı ifade edilmiştir. Bu duruma bağlı olarak, deprem öncesinde genele yayılabilecek bir ihtiyaç listelerinin oluşturulması ve sınıflandırılması gerekmektedir.
- Deprem etkilerini azaltmak amacıyla yapılan faaliyetlerin maliyetlerinin rasyonel kullanılmadığı ifade edilmiştir. Depremle ilgili yürütülen faaliyetlerin kayıtlarının düzenli ve ayrıntılı bir şekilde tutulmasını sağlayacak programlar geliştirilmelidir. Bu tür kayıtlar hem kaynakların daha verimli kullanılmasına aracılık edecektir hem de bundan sonra yaşanabilecek afetlere kurum ve kuruluşların daha hazırlıklı olmasına imkân tanıyacaktır. Özellikle Valilik ve AFAD kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yaptığı hizmetlerin kaydını düzenli bir şekilde tutma konusunda yeterli hassasiyeti göstermediği ifade edilmiştir. Deprem yirminci gününden sonra sivil toplum kuruluşlarından sadece günlük çıkartılan sıcak yemek sayısının raporlanması valilikçe istendiği, onun dışındaki faaliyetlerle ilgili raporlama istenmediği belirtildi. Bu konuda dernek ve vakıfların faaliyetlerini girmesi gereken İç İşleri Bakanlığı veri platformu olan *derbis* sistemin üzerinden deprem anındaki faaliyetlerin sisteme girilmesi istenmiştir. Ancak bu sisteme giriş resmen istense de fiilen bütün faaliyetlerin bu sisteme girilmediği, bundan dolayı da çok sayıda faaliyetin kayıt dışı kaldığı ifade edilmiştir.
- Dezavantajlı bir grubu faaliyet alanı olarak belirleyen bu alanda uzmanlaşan sivil toplum kuruluşlarının daha etkin ve verimli hizmet verdiği gözlenmiştir. Bu kapsamda sivil toplum kuruluşlarının yaşlı, engelli, çocuk, yetim, kadın, göçmen, yoksul vb. dezavantajlı grupların afetlerden daha fazla etkilenmesi söz konusu olduğu için bu gruplara yönelik faaliyetlerin ayrıca planlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.
- Kamu ile sivil toplum kuruluşlarının istişare mekanizmalarının geliştirilmesi önerilmiştir. Özellikle ildeki üst düzey kamu yöneticileri ile depremde faal olarak yer alan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin dâhil olduğu il afet platformu veya kurulu kurulması hususunda görüş birliği oluşmuştur.
- Devletin üst düzey bürokratlarının sivil toplum kuruluşlara yaklaşımının daha olumlu olması beklenmektedir. Bu tür bir olumlu yaklaşımın sivil toplum kuruluşlarının hemen her alanda daha aktif olmasına ve sivil toplum kuruluşlarında faaliyet yürüten gönüllülerin motivasyonunun yükselmesine zemin

hazırlayacağı vurgulanmıştır. Bazı kamu görevlilerinin sivil toplum kuruluşlarına ön yargılı ve olumsuz yaklaşımının yardım çalışmalarında aksamalara sebebiyet verdiği belirtilmiştir. Yardım dağıtım süreçlerinde yerel yöneticiler ile sivil toplum kuruluşları arasında iletişim sorunlarının olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır.

- Sosyal yardımlaşma konusunun yeni baştan yasal, yapısal ve işlevsel yönden yeni baştan ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle afetlerde yemek temininden sorumlu Kızılay'ın faaliyetlerinin gözden geçirilmesi ve kurumun daha işlevsel hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
- İlk ve ortaöğretimde eğitim müfredatının afetlerle ilgili olarak güncellenmesi önerilmiştir. Sivil toplum kuruluşlarının Milli Eğitim Bakanlığı ve il müdürlükleriyle işbirliği yaparak afet eğitim süreçlerinde aktif olarak yer alması ve bu konuda yaş gruplarına göre çeşitli etkinlikler hazırlaması gerektiği vurgulanmıştır.

2.4.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler

- Depremden etkilenen alanın genişliği ve bu alanda yaşayan nüfusun fazlalığı yardım faaliyetlerinde görevlendirilen kamu personel sayısının zaman zaman yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bundan sonrasında yaşanabilecek afetlerde görevlendirilecek kamu personelinin sayısının artırılması gerekmektedir.
- Deprem sonrası yardım faaliyetlerini binlerce gönüllüsüyle yürütmesine rağmen sivil toplum kuruluşları depremin ilk günlerinde sahada çalışacak daha fazla insan kaynağına ihtiyaç duymuştur. Deprem sonrasında yardım faaliyetlerinin uzunca bir süre devam etmesi insan kaynağı ihtiyacını daha da artırmıştır. Bu kapsamda sivil toplum kuruluşlarının üye ve gönüllü sayısını daha çok artırma arayışı içerisine girmesi gerekmektedir.
- Deprem sonrasında ihtiyaç duyulan nitelikli insan kaynağı için deprem öncesinde iyi bir envanter çalışması yapılmalıdır. Nitelikli iş gücünün artırılması için yoğun eğitim programları hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Deprem sonrası diğer faaliyet alanlarında olduğu gibi yardım dağıtımında çalışanların yaptıkları işle ilgili eğitimden geçmesi ve donanımlı olmasına özen gösterilmelidir. Kaynakların daha verimli ve etkili kullanılması için yardım faaliyetlerinde çalışanların malzemenin temini, depolanması, tasnifi, dağıtımı gibi aşamalarda malzemenin özelliğini dikkate alacak bilgi ve donanıma sahip

olmalıdır. Ayrıca yardım faaliyetlerinde görev alanların iletişim becerilerinin güçlü olmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

- Deprem sonrasında yürütülen yardım çalışmalarında sivil toplum kuruluşları yeni birçok gönüllüye ulaşmıştır. Bu gönüllüler ile ilişkisinin devam ettirebilmesi için sivil toplum kuruluşları gerekli çalışmaları yapmalıdır. Çünkü sivil toplum kuruluşlarını güçlü ve faal tutan temel motivasyonun gönüllü insan kaynağı olduğu unutulmamalıdır.
- Yardım dağıtım süreçlerinde ihtiyaç sahipleri ile yardımseverler arasında ortaya çıkan olağanüstü yardımlaşma ve dayanışma duygusunun sürdürülebilirliği amaçlanmalıdır. Örgütlülüğün sağladığı imkânların deprem sonrası normalleşme sürecinde de aktif bir şekilde kullanılmasına özen gösterilmelidir.
- Sosyal yardımlardan yararlanmak istemeyen veya yardımlara ulaşamayan insanlar ihtiyaçlarını fahiş fiyatlara piyasadan karşılamak durumunda kalmıştır. Bu sorunun yaşanmaması için ilgili kurum ve kuruluşların önlem alması ve denetimlerini artırması gerekmektedir. Her kurum ve kuruluş afet sonrasında yaşanabilecek sorunlarla ilgili farklı senaryo çalışmalı, bu senaryolarda ilgili kurum ve kuruluşlar kendi sorumluluk alanları ile ilgili hazırlık yapmalıdır.
- Depremde çok sayıda konutun yıkılması ve hasar alması ildeki birçok firmanın işçi bulamamasına neden olmuştur. Ancak güvenli konuta ulaşamama yanında deprem sonrasında plansız yapılan yardımların da iş gücü piyasasını olumsuz yönde etkilediği vurgulanmıştır. Aldığı yardımlarla hayatını devam ettirme eğiliminde olan birçok kişi iş yaşamından uzak durmuştur. Organize sanayideki birçok firmanın deprem sonrasındaki en önemli sorunlarının başında işçi bulamama gelmiştir. Bu tür olumsuzlukları azaltabilmek için yapılan yardımların çok yönlü düşünülerek planlı bir şekilde yapılması gerekmektedir.
- Deprem sonrasında edinilen tecrübelerin çeşitli kültür aktarım araçlarıyla gelecek nesillere aktarılmasının öneminde değinilmiştir. Bu kapsamda örgün eğitim süreci yanında yaygın eğitim süreçlerinin daha aktif hale getirilmesi gerektiği önerilmiştir. Kültür sanat etkinlikleriyle toplumda deprem farkındalığı ile deprem bilincinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MASA

3. BARINMA

Moderatör: Doç. Dr. Murat SEZİK

Raportör: Arş. Gör. Onur ÖZKAN, Arş. Gör. Kaan POLAT

6 Şubat 2023 depremleri ve devamında gerçekleşen ilksel ve artçı depremler sonucu, Malatya’da 08.05.2023 tarihi itibariyle acil yıkılacak, orta hasarlı, ağır hasarlı ve yıkık bina sayısı 46.000 olarak tespit edilirken yine bu durumdaki konut sayısı 106.000 olarak kaydedilmiştir.⁵ Depremlerle birlikte Malatya’da yaşanabilir düzeydeki konut sayısında ciddi bir azalma kaydedilmiş; deprem sonrası barınmaya dair meseleler oldukça önemli bir hâl almıştır. Depremlerin ardından barınma sorununa çözüm getirmek amaçlı depremin ilk haftalarında geçici barınma alanlarının sağlanması için çadır kentler kurulmuş; altyapısı hazırlanan konteyner kentler ise kurulmaya devam etmektedir. Depremin ardından, konutları yaşanabilir düzeyde olmayan vatandaşların geçici barınmalarını sağlamaları için Malatya’daki bir diğer barınma olanağını Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kredi ve Yurtlar Kurumu bünyesinde hizmet veren devlet yurtları oluşturmaktadır. Ancak depremde evleri zarar görenlerin kullandığı yurtları yüz yüze eğitim sürecine geçişe hazır hale getirebilmek için boşaltılmıştır.

Temmuz ayı itibari ile Malatya’da toplu çadır alanlarında barınan kişi sayısı 2399 iken, bu sayı MEB okul ve pansiyonlarında 686, camii ve kuran kurslarında 84, KYK yurtlarında 3227, konteyner geçici konaklama merkezlerinde ise 90.343 kişidir. Böylece toplamda 96.739 kişiye Malatya sınırları içerisindeki toplu alanlarda geçici barınma imkânı sunulurken, toplamda dağıtılan ve dağıtıma hazır olan 88.561 çadır olduğu AFAD tarafından paylaşılmıştır. 812.580 nüfuslu Malatya’da deprem sonrası 221.009 kişi kentten ayrılarak bu süreci farklı illerde geçirmiştir. Kentten ayrılan afetzedelerin önemli bir kısmı süreç içerisinde tekrar Malatya’ya dönmüş ve her geçen gün dönüşler artmıştır. Bu sebeple artan konut talebiyle yaşanabilir kiralık ve satılık konut piyasasında da fiyat artışları devam etmiştir.

⁵ Türkmen, İ., Karakoç, M., Ayaz, Y., & Sarıcı, T. (2023). 6 Şubat 2023 Depremleri Sonrası Malatya Deprem Raporu ve Eylem Planı. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınevi.

Geçici barınma konusuna ek olarak, deprem sonrası Malatya’da kiralık konut stoğu %91,18, satılık konut stoğu ise %89,08 oranında düşüş yaşamıştır. Bu sebeple kiralık ve satılık konut sektöründe konut arzının azlığına dayanan bir fiyat artışı söz konusudur. Depremi sağlam atlatan konut stoğuna ulaşabilme bir dizi seçim kriteri (yüksek kira ödeyebilme garantisi sunma, yüksek depozito ve emlak bedeli ödeyebilme, orta ve üst gelirli aile olma, memur olma) ile sınırlanmış durumdadır. Güvenli konut arzının yetersiz olduğu afet koşullarında, konuta yönelik rekabet artmış ve bu durum da barınma sorunlarından birisi haline gelmiştir.

“Barınma” tematik başlığı ekseninde bir araya gelinen masada, depremler sonrası çadır temininin yeterliliği; spor salonları, kongre merkezleri gibi kitlesel barınakların ihtiyacı ne ölçüde karşıladığı; geçici yerleşim alanlarının yeterliliği, yönetsel ve teknik sorunları; kalıcı konutların yer seçim kararları, büyüklükleri, ihtiyaçlara cevap verebilirlikleri konuları tartışılmıştır.

3.1. İhtiyaçlar

- Depremi ilk saatlerinde insanlar güvenli yere ihtiyaç duymuşlardır.
- Kaç kişinin ne kadar çadır veya konteynere ihtiyacı olduğu uzunca bir süre belirlenememiştir. Bu belirsizlik ve barınma imkânlarındaki yetersizlik insanların çaresizliğe ve umutsuzluğa düşmesine sebebiyet vermiştir.
- Soğuk ve yağışlı hava nedeniyle depremin ilk saatlerinden itibaren battaniye ve çadır ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ancak sürecin geçici barınma süresinin uzaması çadırların barınma ihtiyacı için yetersiz kalmasını beraberinde getirmiştir. Çadır bulunduğu çadırları düzgün bir şekilde kurabilecek kişilere ihtiyaç duyulmuştur.
- Kırsalda kalan veya deprem sonrasında kendi imkânlarıyla kırsala giden insanların, ki bunların çoğunu bahçe sahibi veya bunların yakınları oluşturmakta, barınma yerlerinde enerji kaynağına ihtiyaç duyulmuştur. Yeterli sayıda jeneratörün olmaması, kendi imkânlarıyla barınma ihtiyacını karşılama imkânı olan bu insanların da kamudan barınacak yer talep etmesine sebebiyet vermiştir.
- Hasarlı olması veya insanların korktuğu için girilemeyen konut veya iş yerlerinin güvenliğinin sağlanması ihtiyacı. İl genelinde çok sayıda konut ve işyerinin hırsızlar tarafından talan edildiği hemen herkes tarafından bilinmektedir.

- Depremin yıkıcı etkisi ve depremlerin devam etmesi konteyner ihtiyacına neden olmuştur. Konteyner temin edildiğinde konteynerleri taşıyacak araçlara ihtiyaç duyulmuştur. Konteyner yapım işinde çalışacak işgücüne ihtiyaç duyulmuştur.
- Sürecinin daha da uzaması kalıcı konuta duyulan ihtiyacı daha da artırmıştır.
- Geçici barınma süresinin uzaması ihtiyaçların türünü ve sayısını artırmıştır. Bu ihtiyaçların daha hızlı karşılayabilmek için çadır kentler ile konteyner kentlerin kurulması gerekmiştir.
- Kurulan çadır kentlerde veya konteyner kentlerde barınanlar alışveriş, eğitim, ibadet, sağlık ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri mekânlara ihtiyaç duymuştur.
- Çadır kentlerde veya konteyner kentlerde kalanların işyerlerine veya başka yerlere ulaşımını sağlayacağı toplu taşıma hizmetine ihtiyacı ortaya çıkmıştır.
- Depremin ilk günlerinde mevsimin kış olması barınma mekânlarında ısınma ihtiyacını ortaya çıkartırken, mevsimin yaza dönmesi barınma mekânlarında sıcağın etkisinden uzaklaşma ihtiyacı doğmasına neden olmuştur.
- Deprem sonrasında yağın sağanak yağmur ildeki birçok barınma yerinde sel yaşanmasına neden olmuştur.
- Depremler yeni imar planları hazırlanmasını ve inşaat yapım süreçleri ile standartlarının yeni baştan ele alınmasını gerekli kılmıştır.
- Artan inşaat maliyetleri büyük miktarda finans ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.
- Deprem sonrasında hızlanan inşaat sektöründe çalışacak çok sayıda insan, malzeme ve araç gerece ihtiyaç duyulmuştur.
- Yaşlı, çocuk, engelli gibi dezavantajlı grupların barınmasında diğer insanlardan farklı ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır.
- Geçici barınma yerlerinde güvenliğin sağlanması ve aile mahremiyetini koruma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Toplumun maddi ihtiyaçları yanında manevi değerlerini de dikkate alan planlama yapılması gerekmektedir.
- Depremlerin üzerinden belli bir süre geçtikten sonra insanlar hafif hasarlı evlerine girmek için, tadilat yaptırmak istemiştir. Ancak tadilat yapacak usta ile tadilat kullanılacak malzeme bulma konusunda zorlanmışlardır. Bu süreçte duvar, sıva, boya, sıhhi tesisat ve elektrik işlerinde çalışacak usta ve çalışan ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ustalar bulunduğu anda ise fahiş fiyatlandırma yapılarak depremzedelerin bir kez daha zor durumda bırakıldığı gözlenmiştir.

- Evi zarar görmediği için depremde kısa bir süre sonra evinde yaşamak isteyenler, şehrin bazı bölgelerinde elektrik, doğalgaz, su gibi altyapı unsurları zarar gördüğü için evine girememiştir.
- Deprem sonrasında gerek il içinde ve gerekse il dışında fahiş kira artışları ortaya çıkmıştır. Kendi imkânlarıyla barınma ihtiyacını karşılamaya çalışan orta gelir grubuna mensup insanlar zor durumda kalmıştır.
- Kendi evlerinde yaşamaya başlayan insanlar için gürültü ve kirliliğin olmadığı sağlıklı bir çevreye ihtiyaç duyulmuştur. Çünkü bu insanların sağlıklı bir çevre ihtiyacı yıkılacak bina sayısının fazla olması, yıkım süresinin uzaması, planlı ve bilinçli yıkım yapılamıyor olması nedeniyle uzun bir süre karşılanamayacağını göstermektedir.

3.2. Faaliyetler

- Depremde ilk saatlerinden itibaren başta AFAD olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları, afetin büyüklüğü dikkate alındığında yetersiz kalsa da, depolarındaki battaniye ve çadırları depremzedelere ulaştırma çabası içerisinde olmuştur.
- Güvenli olduğu düşünülen kamuya ait sosyal tesisler ve camiler barınma alanı olarak kullanılmıştır.
- Organize sanayideki firmaların depo ve bahçeleri barınma alanı olarak kullanılmıştır.
- İnönü Üniversitesi kampüsünde yer alan ve sağlam olduğu değerlendirilen binalar barınma alanı olarak kullanılmıştır.
- Kredi ve Yurtlar Kurumu'na ve özel sektöre ait öğrenci yurtlarından sağlam olduğu değerlendirilen öğrenci yurtları barınma alanı olarak kullanılmıştır.
- Şehrin belli bölgelerinde çadır kentler kurulmuştur.
- Şehrin belli bölgelerinde konteyner kentler kurulmuştur.
- Şehir dışına kendi imkânları ile çıkan veya kamu kurum ve kuruluşlarınca tahliye edilen depremzedelerin şehir dışında ücretsiz barınacakları yerler öğrenci yurtları, sosyal tesisler, oteller ayarlanmıştır.
- Ülkenin farklı yerlerinde sivil toplum kuruluşları ile hayırseverler depremzedeler için ücretsiz barınma yeri ayarlamıştır. Özellikle kış mevsimi olması dolayısıyla sahil bölgelerindeki birçok yazlık geçici süreliğine depremde etkilenenlere tahsis edilmiştir.

- Şehirde kalan veya şehri dışına çıkan insanlardan bir kısmı da kendi imkânlarıyla piyasadan ücreti karşılığında barınma yeri temin etmiştir.
- TOKİ depremde çok kısa sonra ilin değişik bölgelerinde konut yapımına başlamıştır. Depremde yıkılan, ağır ve orta hasar alan konut sayısı düşünüldüğünde yetersiz kalması söz konusu olsa da, TOKİ çok sayıda konut inşa etmeye başlamıştır.
- Halkın barınma ihtiyacı talebinin iletileceği ve talebe geri dönüşün sağlanacağı sağlıklı bir iletişim kanalına ihtiyaç duyulmuştur.

3.3. Kapasiteye İlişkin Sorunlar

- Depremler ülkede afetlerde görevli kamu kurum ve kuruluşlarının elindeki battaniye, çadır ve konteyner sayısının büyük afetlerde ihtiyacı karşılamada yetersiz kaldığını göstermiştir.
- Geçici ve kalıcı barınma ihtiyacını karşılamadaki yetersizlik yerel yönetimlerin afetlere hazırlıklı olmadığı gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Yerel yönetimler geçici barınma alanı planlamada ve geçici barınma alanı oluşturmada sorumluluk üstlenmemiştir. Depremin büyüklüğü düşünüldüğünde küçük çaplı sosyal tesislerinde az sayıda insana kısa süreliğine barınma imkânı sunabilmiştir. Bu yetersizliğe rağmen kamuoyuna yerel yöneticilerin barınma konusunda da büyük çaplı faaliyetler yapmış gibi kendilerini sunması, yerel yöneticilerin güvenilirliğini olumsuz yönde etkilemiştir.
- Çok kötü koşullarda ve daracık mekânlarda çok sayıda insanın birlikte barınması sağlık ve hijyenle ilgili birçok sorunun yaşanmasına zemin hazırlamıştır. Bu mekânlardaki kalma süresinin uzaması psikolojik ve sosyal birçok soruna da sebebiyet vermiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının afet sonrası ortaya çıkan barınma ihtiyacını karşılama kapasitesinin oldukça düşük olduğu gözlenmiştir.
- İlde farklı bölgelerde afetlerde kullanılması için planlanan geçici toplu barınma alanı rezervinin yetersiz kaldığı gözlenmiştir.
- Barınma için kullanılacak çadırları kuracak ve konteynerleri inşa edecek uzman iş gücü eksikliği ortaya çıkmıştır.
- İlin farklı bölgelerine kurulan çadır kentler ile konteyner kentlerde kalanların toplu taşıma ihtiyacını karşılamada yetersiz kaldığı gözlenmiştir.

- Yıkımların gecikmesi ve yapılan yıkımlardaki olumsuzluklar, yıkım konusunda uzman sayısının yetersiz olduğunu göstermektedir.
- TOKİ'nin hak sahipleri için inşa ettiği konut sayısının ihtiyaç duyulan toplam konut sayısının beşte birini dahi karşılamadığı bilinmektedir.
- Binaların deprem nedeniyle terkedilmesi ve deprem sonrasında yaşanan güvenlik zafiyeti terkedilen binaların hırsızlar tarafından talan edilmesine neden olmuştur. Deprem sonrasında güvenlik hizmetinde yaşanan sorunlar yeterli sayıda güvenlik personelinin bulunmadığını göstermiştir.
- Özel ulaşım aracı olmayan depremzedeler birçok konuda olduğu gibi barınma konusunda da aracı olanlara göre daha fazla sorun yaşamıştır.

3.4. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar

- Depremi ilk anından itibaren sağlam kamu binalarının acil barınak (emergency shelter) olarak kullanılması iyi bir şekilde koordine edilemediği için bu binaların kullanımı yöneticilerinin inisiyatif ve insafına bırakılmıştır. Özellikle afetin ilk saatlerinde okul, belediye binası ve diğer kamu binalarının acil barınak (emergency shelter) olarak kullanılması oldukça sınırlı kalmıştır.
- Depremi ilk günlerinde havanın oldukça soğuk olması barınma ihtiyacını daha önemli kılmıştır. Bu süreçte barınacak yer temininde engelli, yaşlı, çocuk ve hasta gibi kırılgan grupların ihtiyacına öncelik verilmediği gözlenmiştir. Bazı sivil toplum kuruluşlarının yaşlı, engelli, sığınmacılar gibi farklı dezavantajlı gruplarla ilgilenmesi kamuoyunda ayrımcılık yapıyor iddialarının yayılmasına neden olmuştur.
- Barınma ihtiyacı için eksik kalan çadır ve konteynerlerin kısa sürede nasıl karşılanacağına dair planlamasının olmadığı ortaya çıkmıştır.
- Dağıtılan bazı çadırların sağlam ve kaliteli olmaması, özelliklerinin bölgenin doğal koşullarına uygun olmaması nedeniyle depremzedelerin sorunlar yaşadığı belirtilmiştir.
- Geçici barınma alanlarının kurulacağı rezerv alanlar önceden planlanmamıştır. Planlanmış ise de planların uygulanabilir olmadığı, planların sahadaki gerçeklerle uyuşmadığı görülmüştür.
- Depremzedelerin barınma ihtiyacını yetkililere ve sorumlulara iletebilecekleri ve talepleri ile ilgili cevap alabilecekleri bir sistem uzunca bir süre kurulamamıştır.

- Çadır dağıtımında ve konteyner tahsisinde iyi bir planlama ve organizasyon yapılmadığı için çoğu zaman kişisel ilişkiler ile kişisel özelliklerin belirleyici olması gibi bir olumsuz durumlar ortaya çıkmıştır. Önceleri çadır kentler dışında çadır verilmeyeceği açıklanmışken bazı kişilerin çadırları özel mülklerine kurduğu, evi yıkılanlar çadıra ulaşamazken, evi sağlam olanlara çadır verildiği gözlenmiştir. Aynı olumsuzlukların konteyner tahsisinde de yaşandığı gözlenmiştir.
- Kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasında yeterli düzeyde iletişim kurulamamış olması bazı kişilere birden fazla çadır dağıtılmasına karşın bazı ihtiyaç sahiplerinin çadıra ulaşamamasına sebep olmuştur.
- Depremi ilk günlerinde çadır dağıtımında muhtarların kullanılması dağıtımda sorun yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Muhtarların bu tür bir sorumluluğu üstlenecek yetkinlik ve donanıma sahip olmaması, muhtarların kişisel ilişkileri dağıtımda sorunlar yaşanmasına neden olmuştur.
- Kredi ve Yurtlar Kurumu'na ait öğrenci yurtları deprem sonrasında barınma ihtiyacını karşılama hususunda önemli bir işlevi yerine getirmiştir. Ancak yurtlara yerleştirme süreci de planlı ve programlı bir şekilde yürütülmediği için evi hasarsız olan veya az hasarlı olan kişiler aylarca bu yurtlarda kalmış, buna karşın evi yıkılan veya ağır hasarlı olanların barınma ihtiyacı uzun bir süre karşılanmamıştır.
- Kredi ve Yurtlar Kurumu'na ait öğrenci yurtlarında oda dağıtımını kişilerin ihtiyaçlarına göre yapılamadığından yaşlı, engelli ve hasta kişiler ile yakınları, asansörlerin çalışmadığı ya da devamlı arıza yaptığı dönemlerde en üst katlara yerleştirilmelerinden kaynaklı odalarına gidiş geliş sorunları yaşamıştır.
- Geçici barınma alanlarında eğitim, ibadet ve sosyal mekânların planlamadığı veya yetersiz bir şekilde planlandığı gözlenmiştir. Bu konuda kurumlar arasında başarılı bir koordinasyon sağlanamadığı gözlenmiştir. Konteyner kent planlanırken birçok yerde yeterli sayıda ve büyüklükte ticari mekânlar ile eğitim kurumu, sosyal tesis, oyun parkı, cami, kuran kursu vb. yapıların önceden planlanmadığı için daha sonraki dönemlerde bu alanlara yerleştirilenlerin talepleri doğrultusunda inşa edilmiştir. Ülkede son on yılda yaşanan büyük göç hareketleri kapsamında göçmenler için birçok geçici barınma alanı kurma tecrübesi bulunmasına karşın deprem sonrasında kurulan geçici barınma alanlarına bu tecrübenin tam anlamıyla yansımadağı gözlenmiştir.

- Kalıcı konutlar tamamlanana kadar kullanılacak konteyner kentlerin okul ve işyerlerine uzak olması, eski yaşam çevresine benzemezlik, komşuluk ve arkadaşlık ilişkilerinden kopuş gibi nedenlerden kaynaklı sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır.
- Bazı yerlerde geçici barınma alanı olarak planlanan çadır kentler ile konteyner kentlerin yer seçiminin iyi olmadığı, buralarda yaşanan sel ve su baskınlarıyla bir kez daha ortaya çıkmıştır. Doğanşehir ilçesi başta olmak üzere birçok yerde dere yataklarına veya yakın yerlerle çadır kurulması depremzedelerin yeni sorunlar yaşamasına sebebiyet vermiştir.
- Enkaz kaldırma konusunda iyi bir planlama yapılmadığı için gecikme, mülkiyet sahiplerini bilgilendirmeme, yıkılan binaların enkazını yerinde ayrıştırma gibi olumsuzluklar yaşanmıştır.
- Hasar tespitinde standartların açıkça belirlenmemiş olması veya tespit için gelen görevlilerin tespitlerinde bu standartlara bağlı kalmaması çok sayıda ağır hasarlı binaların hafif hasarlıya dönüşmesini beraberinde getirmiştir. Hasar tespitinde yaşanan bu tür tutarsızlıklar büyük bir ekonomik kayba, birçok sosyal sorunun ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Özellikle ağır hasar verildiği için boşaltılan ve daha sonra kullanılabilme ihtimali olan malzemelerin söküldüğü binalar daha sonra hafif hasara dönüşmüştür. Bu değişiklik mülk sahipleri açısından birçok olumsuzluğu beraberinde getirmiştir.
- Deprem sonrası güvenlik planlamasının ve koordinasyonun iyi bir şekilde yapılamaması depremde hasar görmeyen veya az hasarlı konutlara dönüşü olumsuz yönde etkilemiştir. Konut ve işyerlerinde yaşanan hırsızlıklar insanların evlere dönüşünü geciktirmiştir. Eşyaları çalındığı için bazı ev sahiplerinin yeni eşya temin etmesi gerekmiştir.
- TOKİ'nin inşa ettiği konut sayısının ihtiyaç duyulan toplam konut sayısının beşte birini dahi karşılamadığı bilinmektedir. Bu durum önümüzdeki dönemde geçici barınma alanında zor şartlarda yaşayan insanların bu alanlarda kalma süresini uzatma, il dışına çıkan insanların geri dönüşünü geciktirme ve ilde yaşayan insanların bir kısmının il dışına çıkışını hızlandırma gibi olumsuzluklara sebebiyet verecektir.
- TOKİ inşaatlarının başladığı bölgelerde gerekli etüt ve planlama çalışmasının yapılmadığı gözlenmiştir. TOKİ konutlarının inşasına başlanan yerlerle ilgili planlar kamuoyu ile paylaşılmamış, bu alanlarda gerekli sosyal tesislerin inşası

bir tarafa bu tesisler için yer ayrılmadığı, bazı bölgelerde su, kanalizasyon gibi altyapı unsurlarının planlamasının dahi yapılmadığı kamuoyuna yansımıştır.

- TOKİ inşaatlarında toplumun sosyal yapısı ile kültürel değerlerinin çoğu zaman ihmal edildiği belirtilmiştir. Özellikle TOKİ'nin yaptığı konutların ölçek ve planlarının aile hayatındaki temel ihtiyaçları karşılamada yetersiz kaldığı, TOKİ konutlarının bulunduğu bölgelerinde camilerin uç noktalarda küçük boyutlarda inşa edildiği gözlenmiştir.
- Kırsalda yaşayan ve hayvancılıkla uğraşan birçok insan depremde ahırları yıkıldığı için hayvanlarını koyabilecekleri yer bulma konusunda sorun yaşamıştır.
- Bu tür afetlerde sahipli ve sahipsiz hayvanların barınmasına yönelik kapsamlı bir planlama yapılmadığı için hayvanlara geçici barınma alanlarında yer bulamamış, evcil hayvanı olan kimseler bu süreçte ayrı bir zorluk yaşamıştır.
- Konteyner dağıtımları konutların mülk sahipliğine göre verilirken kiracılar, konteyner imkânından rahat bir şekilde faydalanamamıştır.
- Kalıcı konutların inşa sürecinde yine mülkiyet temelli bir hak sahipliği söz konusu olduğu için kiracıların barınma sorununa bir çözüm getirilmemektedir.
- Ailelere verilen konteynerler her ne kadar ihtiyaçları karşılamak açısından yeterli olsa da, bu konteynerler hane başına göre verildiği için hane üyesi sayısı artsa da tek bir konteyner yeterli gelmemektedir.
- Kalıcı konutlara geçişte öngörülebilirlik sorunu birçok insanı tedirgin etmekte ve ileriye dönük planlarını yapmalarını engellemektedir. Bu konuda gerek TOKİ konutlarının ne zaman tamamlanacağı, bu konutların kimlere nasıl verileceği ve gerekse daha sonra açıklanan yerinde dönüşüm uygulamasıyla ilgili netliğin olmaması barınma konusunda insanların umutsuzluğa düşmesine ve sosyal birçok sorun yaşamasına sebebiyet vermiştir.
- Depremde hasar almayan veya az hasar alan konut stokundaki yetersizlik fahiş kira artışına sebebiyet vermiştir. Konut yetersizliği ve kira artışı çevre illerde de bulunduğu için depremzedelerin barınma sorunu daha da artmıştır.

3.5. Çözüm Önerileri

3.5.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler

- Afetlerde barınma hizmetlerinden sorumlu kamu kurum ve kuruluşları barınma ile ilgili stratejik planlarını yeni baştan gözden geçirmelidir.

- Afetlerde kullanılacak barınma ile ilgili malzeme stoku artırılmamıştır.
- Toplumun afet farkındalık ve bilinç düzeyini yükseltici çalışmalar kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülmeli. Bu çalışmalarda insanlar afet sonrasında kullanılacak çadır türü barınma eşyalarının her evde bulunmasının gerekliliğine inandırılmalıdır.
- Çadır veya geçici barınma yapısı kurma konusunda insanlar eğitilmelidir.
- Sivil toplum kuruluşlarının afetlerde ihtiyaç duyulabilecek barınma hizmetlerini karşılamaya yönelik faaliyetleri artırılmalı. Sivil toplum kuruluşlarının barınma ihtiyacını da öncelikli faaliyetleri içerisine alması sağlanmalıdır.
- Hafif, kolay kurulabilir ve dayanımı yüksek çadırların sağlanması ve bunları kurulacak kişilerin eğitilmesi gerekir. Kamu spotları, çeşitli tatbikatlar ve yaygın eğitimle insanlar bu konuda bilgilendirilmeli ve tecrübeli hale getirilmelidir.
- Geçici barınaklarından (çadır) ayrılıp geçici konut (konteyner/prefabrik) alanlarına geçen ailelerin yalnızca barınma alanı olarak değil; yaşam çevresi ile bir bütün ve kalıcı konutlara geçene dek sosyal, kültürel, psikolojik ve ekonomik ihtiyaçlarını göz önünde bulunduracak şekilde konteyner kentlerin kapasitesi artırılmalıdır
- TOKİ afet sonrasında ortaya çıkan acil barınma ihtiyacı için ülkenin farklı bölgelerinde rezerv stok konut planlaması yapabilir. Stoklu konut planlaması olası afetlerde stoktaki konutların geçici veya kalıcı olarak afetzedelere tesisine imkân tanıyacaktır.
- Konteynerler sağlanırken, hane sayısı üzerinden değil, kullanıcı sayısı üzerinden bir metrekare hesabı yapılmalı, modüler konteyner veya farklı geçici konut örneklerinden oluşan, asgari yeterli alana sahip ve mahremiyeti koruyan çözümler sunulmalıdır.
- Kalıcı konutlar inşa edilirken katılımcı planlama ilkesi belirlenmeli; insanların farklılaşan ihtiyaçlarına göre çeşitli araştırmalar yapılmalı ve bu inşa edilen konutların, kentlerin yeni yayılma noktaları olabileceği unutulmamalıdır. Yerel halk, mimarlar, şehir plancıları, inşaat mühendisleri, kent bilimciler, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve yerel yönetimler ile ortak kararlar alınmalıdır. Hak sahiplerine, kalıcı konutlara yönelik asgari hadleri bildirilmelidir.
- Depremi sağlam ya da az hasarlı atlatan konutlardaki fahiş kira artışına yönelik düzenlemelere ek, bu düzenlemeleri denetleyecek bir kamu denetimi mekanizması kurulmalıdır.

- Fahiş kira artışlarının yaşanmaması için yapılan yasal düzenlemelerin söylem düzeyinde kalmaması için bu konunun farklı yönleriyle ele alınması gerekmektedir.
- İlde normalleşme sürecinin hızlandırılması için ağır hasarlı binaların yıkımı, yeni binaların inşası gibi fiziki çalışmaların yanında sosyal ve kültürel hayata yönelik faaliyetler de yapılmalıdır.

3.5.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler

- İllerdeki afet geçici barınma alanlarının planlanması yeniden yapılmalı ve yeterli büyüklük ve sayıda alana imar planlarında yer verilmelidir.
- Geçici barınma alanları ile kalıcı konutların planlama ve inşaa sürecinde kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyon ve eşgüdümün sağlanmasına önem verilmelidir.
- Afet acil durumlarına müdahale öncesinde kamu ve sivil toplum kuruluşu aktörleri işbölümü, etki alanı belirleme gibi görüşmeler yapmalı, yerel sivil toplum aktörlerinden acil durumda ulaşılması gereken birincil ve ikincil kişiler belirlenmelidir.
- Afet öncesinde çadırları kimlerin dağıtacağı ve öncelikli olarak (kırılgan gruplar) kimlerin alabileceği kriteri belirlenmeli, yetkili kurumun kim olduğu, nerede olduğu bilgisi yaygınlaştırılmalıdır.
- Çadırlar doğrudan dağıtılmak yerine (özel gereksinimler dışında), mahalle veya sokak parkları gibi kişilerin yaşam çevrelerine yakın ve güvenli, asgari ölçüde altyapıya sahip alanlarda kamu denetimi ekseninde kurulmalı veya kurdurulmalı, insanlar doğrudan bu alanlara yönlendirilmelidir. Afet öncesinde kentsel açık yeşil alanlar ve toplanma alanları bu altyapıya ulaştırılmalıdır.
- Afetlerin ilk saatlerinde kamu binalarının güvenli olup olmadığı tespit edilerek acil barınak kullanımına açılması, kentte yaşayanların bu konuda haberdar edilmesi gerekmektedir.
- Afetin etkileri yalnızca mülkiyet hakkı üzerinden gerçekleşmediği gibi çözümler de yalnızca mülk sahipliği üzerinden olmamalı; kiracıların da geçici konut (konteyner) imkânları genişletilmelidir.
- Acil barınma kaygısı ile çadır ve konteynerler plansız bir şekilde kurulmamalı; yer şekilleri, iklim, eğim gibi etmenler göz önünde tutularak planlı bir şekilde kurulmalıdır.

- Kalıcı konutlar tamamlanana dek geçici barınma alanlarında insanların birkaç yıl kalabileceği göz önünde tutulmalıdır. Gerekli altyapı (temiz su ve kanalizasyon, internet, elektrik, ısınma vb.), sosyal donatılar (eğitim, sağlık, dini, sosyo-kültürel, idari ve yeşil alan) yeterli hale getirilmelidir. Benzer yaşam alanlarında yaşayan mahallelileri, yine mahalle ölçeğinde bir araya getiren alanlar kurularak sosyal çatışma önlenmelidir.
- Kalıcı konutların inşasında toplu konut projeleri yalnızca mülk konut üzerinden değil; sosyal kiralık konut üzerinden olmalıdır. Bu durum kira fiyatlarında da dengeleyici bir çözümü beraberinde getirmektedir.
- Afetlerin ilk anlarında, daha önce belirlenen engelli, yaşlı, çocuk ve hasta gibi kırılgan gruplara ulaşmada çeşitli öncelikler oluşturulmalıdır.
- Belirlenen kitlesel barınma alanlarına ulaşım imkânı olmayanlar için çeşitli aralıklarla bu güvenli yerlere ulaşım imkânı sağlanmalı ve kentte yaşayanlar bu durumdan haberdar edilmelidir.
- Kısa, orta ve uzun dönemde barınma ihtiyaçları karşılanırken farklılıkların ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.
- Özellikle orta dönemde, afetlerden etkilenen sahipli ve sahipsiz hayvanların, insanın sosyal, fiziki ve psikolojik çevresinin bir parçası olduğu göz önünde bulundurulmalı ve bu canlılar için de barınma ve beslenmelerine yönelik çözüm önerileri yerel yönetimler nezdinde oluşturulmalıdır.

3.5.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler

- Afet farkındalık ve bilincinin artırılması barınma konusunda bireysel veya aile ölçeğinde hazırlık yapılmasını sağlayacaktır. Evde veya araçta çadır bulundurma, karavan sahibi olma, araçları barınılabılır hale dönüştürme gibi hazırlıklar yapılabilir.
- Barınma ihtiyacının nasıl karşılanabileceği ile ilgili eğitilmiş insan sayısının artması, çadır kurma veya geçici barınma ihtiyacını karşılamada başkalarına bağımlılığı azaltacaktır.
- Yakınlarda bahçesi olanların bahçe evlerini asgari düzeyde de olsa oturmaya hazır halde tutması barınma ihtiyacının kısa vadede çözümüne yardımcı olacaktır.
- Günlük yaşamda sıkça ihtiyaç duyulan küçük çaplı bazı tamirat, bakım ve onarım işlerini yapabilme becerisi afetlerde birçok sorunun çözümüne katkı sunması söz konusudur. Bu nedenle her birey bu tür işleri yapabilme becerisini geliştirmeye

azami gayret göstermelidir. Yaygın ve örgüt eğitim kurumları bu konunun üzerinde hassasiyetle durmalıdır. İlkokuldan itibaren öğrencilerin bu tür beceriler kazanabilmesi için uygulamalı müfredat çalışması yapılmalıdır. Ayrıca halk eğitim merkezleri bu tür beceri eğitim kurslarının sayısını artırmalı ve bu kurslara katılımı yaygınlaştırmalıdır.

- Afetlerde ortaya çıkan barınma ihtiyacının kısa süreliğine çözümünde kullanılmayan konutların afetzedelere tahsisinde insanların daha fazla duyarlı olması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Kamu personelinin barınma faaliyetlerinde ortaya çıkan çalışmaları yapabilme becerileri artırılmalıdır.

DÖRDÜNCÜ MASA

4. EĞİTİM VE PSİKO DESTEK

Moderatör: Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA

Raportörler: Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN, Fatmanur ÖZDEMİR

Afet sonrası hayatın normal akışına dönmesi uzun bir zaman alabilmektedir. Bu süre zarfında afetten etkilenen herbir insanın farklı ihtiyaçları ortaya çıkabilmektedir. Eğitim faaliyetlerinin sürdürülememesi afet sonrası ortaya çıkan önemli sorunlardan biridir. 6 Şubat depremleri deprem bölgesinde örgün ve yaygın eğitim kurumlarının hasar görmesine ve eğitim süreçlerine ara verilmesine neden olmuştur. Eğitim faaliyetlerine uzunca bir süre ara verilmesi kısa, orta ve uzun vadede yeni birçok sorunun ortaya çıkmasına zemin hazırlama endişesini beraberinde getirmiştir.

Depremlerin insanlar üzerinde fiziksel etkilerinin yanında sosyal ve psikolojik etkisi de söz konusudur. Toplumdaki dezavantajlı gruplar ile kırılğan gruplar üzerinde depremin psikolojik etkisi daha fazla olabilmektedir. Depremde evi veya işyeri yıkılan, yakınına veya yakınlarını kaybeden, kendisi veya yakını enkaz altında belli bir süre kalıp kurtulan veya kurtarılan, deprem sonrasında barınma, yeme içme, güvenlik ihtiyaçları karşılanamayan insanlar ile yaşadığı yeri terketmek zorunda kalanların yaşadığı travmayı atlatması kolay değildir. Ayrıca depremin çocuk, engelli, yaşlı, kadın, yoksul, göçmenler gibi dezavantajlı gruplar üzerindeki travmatik etkisi diğer insanlardan farklı olabilmektedir.

Eğitim faaliyetlerinin olağandışı şartlarda da bir şekilde devam etmesi için kamu kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları farklı çalışmalar yapmaktadır. 6 Şubat depremleri sonrasında depremden etkilenen bölgelerde eğitim faaliyetlerini sürdürme konusunda yetkili ve sorumlu kurumlar zorlanmıştır. Bu süreçte birçok sivil toplum kuruluşu da ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına eğitim alanında destek olmaya çalışmıştır. Depremlerin etki boyutu ve sürenin uzaması eğitim faaliyetlerinde birçok ihmalin, eksiğin, yanlışın ve gecikmenin yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

Depremzedelerin ve özellikle kırılğan grupların ihtiyaç duyduğu psiko destek hizmetini sunmak için kamu kurumlarında görevli uzmanlar başta olmak üzere, gönüllüler ile sivil toplum kuruluşları da seferber olmuşlardır. Ancak bu konuda da psiko

desteğe ihtiyaç duyan insan sayısının fazlalığı, kişilere verilen psiko desteğin uzun bir süre alması bu konuda birçok sorun yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

Eğitim ve psiko sosyal destek konusunun ele alındığı çalıştayın dördüncü masasına eğitim, kültür ve sanat alanında faaliyet gösteren on üç sivil toplum kuruluşundan katılım sağlanmıştır. Katılımcılar deprem sonrasında eğitim ile psiko destek faaliyetlerinin ele alındığı oturumda eğitim alanında yapılan çalışmalar ile karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini dile getirmiştir. Katılımcılar eğitim konusunda olduğu gibi psiko sosyal destek çalışmalarını da farklı yönlerden ele almış ve değerlendirmiştir.

4.1. İhtiyaçlar

- Depremler eğitim kurumlarında büyük çaplı hasara, eğitim süreçlerinde ise uzun süreli bir araya sebebiyet vermiştir. Kurumlardaki hasar ve eğitim süreçlerine verilen ara öğrenciler başta olmak üzere toplumun birbiriyle bağlantılı birçok sorun yaşamasını beraberinde getirmiştir. Deprem sonrasında eğitim süreçlerinin bir şekilde sürdürülmesi önemli bir ihtiyaç olmuştur.
- Deprem sonrası hazırlanan çadır kentler ile konteyner kentlerde okuma ve ders çalışma salonu ile kütüphaneye ihtiyaç duyulmuştur.
- Deprem sonrası il dışına giden öğrenciler eğitim süreçlerinin devamı yanında psikososyal desteğe de ihtiyaç duymuştur.
- LGS ve YKS'ye girecek öğrencilerin sınava hazırlıklarını sürdürebilmesi ve yaşadığı olumsuzlukların psikolojik etkisini atlatabilmesi için özel desteğe ihtiyaç duyulmuştur.
- Eğitim süreçlerinde temel ihtiyaçlardan biri haline gelen teknolojik ürünler ile internete ihtiyaç duyulmuştur.
- Her yaş grubu yaşadığı travmayı atlatabilmek için kendine uygun eğitim faaliyetine ihtiyaç duymuştur. Halk eğitimin açtığı farklı alanlardaki kurslara bu dönemde her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmuştur.
- Depremler birçok insanın huzur ve güven duygusunu ortadan kaldırmıştır. Huzur ve güven duygusunu kaybeden insanlar psikolojik sorunlar yaşamaya başlamıştır. Bu insanların birçoğu yaşadıkları psikolojik sorunları aşabilmesi için uzman desteğine ihtiyaç duymuştur.

- Afet sonrası dönemde yaşanan bilişsel travmalar karşısında **psikosozyal desteğin** oldukça önemli bir yere sahip olduğu ve psikososyal desteğin sürdürülebilir kılınmasının toplum sağlığı için zorunlu bir gerçeklik olduğu ön plana çıkmıştır.
- Sivil toplum kuruluşlarının eğitim ve psikososyal destek faaliyetlerinden ziyade depremin ilk aşamasında arama kurtarma faaliyetlerine bireysel olarak sundukları katkı ön plana çıkmaktadır. Ayrıca yerel sivil toplum kuruluşlarının kendilerinin de depremi tecrübe etmelerinden dolayı psikososyal desteğe ihtiyaçları olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

4.2. Faaliyetler

- Kültür Bakanlığı il ve ilçelerde gezici kütüphane hizmeti sunmuştur. Bu kütüphaneler aracılığıyla öğrenciler bir taraftan kitap okuma imkânından yararlanırken diğer taraftan bu kütüphanelerde LGS ve YKS sınavlarına girecek öğrencilere ders çalışma ortamı oluşturulmuştur. Ayrıca bu kütüphanelerde çocukların eğlenceli vakit geçirmesi, çocuklara kitap sevgisi ve okuma alışkanlığının kazandırılması için sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çeşitli organizasyonlar yapılmıştır.
- Çadır kentler ile konteyner kentlerde gecikmeli de olsa ana sınıfı ile ilkokul öğrencilerinin eğitimi için kullanılacak yapılar oluşturulmuştur. Bu yapılarda hizmet verecek öğretmenler görevlendirilmiştir.
- Öğrenci yurtlarında kalan öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmesi için farklı illerden farklı branşlarda gönüllü öğretmenler görev yapmıştır. Bu hususta Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile birçok sivil toplum kuruluşunun sorumluluk üstelendiği gözlenmiştir.
- Birçok sivil toplum kuruluşu çocuklara eğitim araç gereci ile oyuncak dağıtmıştır. Ayrıca çocuklara yönelik birçok psikososyal destek amaçlı organizasyon yapmıştır.
- Çadır ve konteyner kentlerde bulunan her yaş grubundaki çocuklar için eğitici ve geliştirici oyunlar, seyyar oyun parklarının kurulması, masal ve hikâye dinletileri, tiyatro gibi etkinliklerle hayatın normalleşmesine yönelik **psikosozyal destek** faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.
- Kültür Bakanlığı gezici sinema uygulaması ile şehrin birçok bölgesinde sinema gösterimi yapmıştır. Bu uygulama ile depremzedelerin rehabilitasyon sürecine önemli bir katkı sunmuştur.

- Deprem öncesi süreçte hazırlıksız olan sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası süreçte hızla organize oldukları, iletişim ve koordinasyon becerileri nispetinde gönüllüleri üzerinden eğitim alanında çalışma yaptığı gözlenmiştir.
- Depremi ilk günlerinden itibaren sivil toplum kuruluşları sahadaki yardım faaliyetleri kapsamında toplumsal etkileşiminin, toplumsal güven duygusunun sürdürülmesine ve gelişmesine önemli bir katkı sağlamıştır.
- Yardım faaliyetine katılan gönüllülerin psikolojik desteğe ihtiyaç duyan kişilerin tespitinde aracılık yaparak bu hususta önemli bir açığı kapattığı belirtilmiştir.
- Sivil toplum kuruluşları daha önceki dönemlerde faaliyetlerine katılan öğrencilerden deprem sonrasında il dışına çıkanlarla iletişime geçmiş, karşılaştıkları sorunların çözümü veya taleplerinin yerine getirilmesi için çalışmalar yapmıştır. Birçok sivil toplum kuruluşu deprem sonrasında il dışına çıkan LGS ve YKS sınavlarına girecek öğrencilerin barınacak yer ve dersane bulmasına aracılık etmiştir.
- Sivil toplum kuruluşları sınavlara hazırlanan öğrencilere kaynak kitap ve deneme sınav desteği vermiştir.
- Deprem sonrası süreçte sivil toplum kuruluşları, şehrin farklı bölgelerine kurulan çadır ve konteyner kentlerde uzman psikologlar ile psikolojik danışmanlar aracılığıyla depremzedelere, özellikle de kırılgan gruplara yönelik psikolojik destek süreçleri yürütmüşlerdir.
- Çadır ve konteyner kentlerde depremzedelerin sosyalleşmesi amacıyla akşam sohbetleri, soba başı sohbetleri vb. çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir.
- Afet nedeniyle eğitim-öğretim sürecinin aksamaması ve sınava hazırlık dönemi (lise-üniversite hazırlık) öğrencilerinin motivasyon kaybı yaşamaması için eğitim-öğretim destek kursları ve stres yönetimi seminerleri düzenlenmiştir.
- Depremden etkilenen ve çadır-konteyner kentlerde yaşayan çocuklara hediyeler verilerek ve çeşitli sürprizler yapılarak yaşadıkları travmaların hafifletilmesi amaçlanmıştır.
- Depremden etkilenen dezavantajlı grupların önemli bir bölümünü oluşturan yaşlıların tek olmadıklarını hatırlatmak ve duygusal destek vermek amaçlı vefa ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.
- Depremden etkilenen engelli bireylere yönelik olarak ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla rehabilitasyon uzmanlarıyla çadır ve konteyner kent ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.

- Çadır ve konteyner kentlerde gençlerin zihinsel ve bedensel gelişimini destekleyici geleneksel ve modern döneme ait çeşitli spor etkinlikleri düzenlenmiştir. Ayrıca gençlerin kişisel gelişimlerini desteklemeye yönelik çalışmalar ve sanatsal faaliyetler yapılmıştır.
- Depremi neden olduğu bireysel veya toplumsal psikolojik ve ahlaki çöküntü durumlarına karşı manevi birlik ve beraberliğin güçlendirilmesine yönelik inanç temelli dini etkinlikler (toplu sabah namazı organizasyonları vb.) ve dini eğitim/sohbet faaliyetleri gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

4.3. Karşılaşılan Zorluklar ve Sorunlar

- Depremi ne zaman ve nerede meydana geleceği ve ne zaman sonlanacağına yönelik tahminlerin ötesine geçemeyen belirsizlik durumu hayatın her alanını olumsuz etkilemiştir. Eğitim süreçleri de bundan fazlasıyla nasibini almıştır.
- İldeki yapılara, deprem sonrası hasarsız veya az hasarlı raporu verilmiş olsa dahi, duyulan güvensizlik eğitim süreçlerini olumsuz etkilemiştir.
- Yaşanan depremlerin şiddeti ve artçıların devamı veya yeni depremlerin olması birey ve toplum psikolojisi üzerinde olumsuz etki yapmıştır. İnsanlar uzun süreli korku ve kaygı ortamı dolayısıyla normalleşme sürecine bir türlü girememiştir.
- Yaşanan depremlerin ardından hayatta kalan insanların çoğunda stres bozukluğu, kaygı bozuklukları, depresyon, duygusal bozukluklar, ölüm korkusu ve yaşamdan soyutlanma gibi birçok psikolojik sorunun ortaya çıktığı gözlenmiştir. Çok sayıda insan bu tür sorunlar yaşadığı için bu insanlara zamanında ve yeterli düzeyde psikososyal destek vermenin mümkün olmadığı gözlenmiştir.
- İnsanların ihtiyaçlarının zamanında ve yeterli düzeyde giderilememesi yöneten yönetilen ilişkisini olumsuz yönde etkilediği gibi insanların umutsuzluğa sürüklenmesine neden olmuştur.
- Eğitim süreçleri ile psikososyal destek faaliyetlerinin asli ihtiyaç olarak kabul edilmemesi ve ötelenmesi bu alanlardaki faaliyetlerde gecikmeye neden olmuştur.
- Deprem kuşağında yer alan bir ülke olunmasına rağmen depremin yıkıcılığını azaltmaya yönelik önlemlerin ve toplumsal deprem eğitim-destek süreçlerinin eksikliği fazlasıyla gözlemlenmiştir.
- Yaşanan olumsuzlukların tam olarak kayıt altına alınamaması ve raporlanamaması yaşanan sorunun boyutunun sorunu yaşayanlar dışında kalanlar tarafından anlaşılmasına sebebiyet vermiştir.

- Deprem sonrası arama kurtarma personeli başta olmak üzere yardıma gelen ve deprem bölgesinde uzun süre hizmet veren insanların psikososyal destek ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu tür desteğe ihtiyaç duyan insanların ihmal edilmesi bu insanların sonraki yaşamlarında birçok sorun yaşamasına sebebiyet vermesi söz konusudur.
- Afet sonrasında yürütülecek eğitim süreçleri ile psikososyal destek programlarına yönelik kapsamlı ve gerçekçi planların yapılmadığı görülmüştür. Bu durum yaşanan sorunların daha da artmasına ve içinden çıkılmaz hal almasına sebebiyet vermiştir.
- Deprem sonrasında yaşanan fahiş kira artışı, hırsızlık, adaletsizlikler, yalan beyanlar, kaynakların yerli yerinde kullanılmaması, eldeki kaynakların israf edilmesi gibi olumsuzluklar ile bu olumsuzlukların sıklıkla dile getirilmesi ve kamuoyu gündeminde tutulması toplumsal güveni ve inşaların psikolojisini olumsuz yönde etkilemiştir.
- Medyada sorumsuz habercilik anlayışıyla yapılan haberler toplum psikolojisini olumsuz yönde etkilemiştir.
- Sosyal medyada ortaya çıkan ve hızla yayılan bilgi kirliliği toplumun yaşadığı psikolojik sorunları daha da artırmış ve derinleştirmiştir.

4.3.1. Kapasiteye İlişkin Sorunlar

- Eğitim ve psikososyal destek alanında kamu kurum ve kuruluşlarının zamanında ve yeterli düzeyde müdahale edebilme kapasitesine sahip olmadığı gözlenmiştir. Bu yetersizliğin insan kaynağı ve donanım eksikliğinden daha ziyade planlama, organize ve koordinasyon eksikliğinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Eğitim ve psikososyal destek konusunda sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının kriz yönetim becerisinin düşük olduğu gözlenmiştir.
- Eğitim ve psikososyal destek alanında kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yeterli düzeyde işbirliği yapmadıkları ve bunun da kaynakların verimsiz kullanılmasına sebebiyet verdiği anlaşılmıştır.
- Yerel düzeyde örgütlü sivil toplum kuruluşlarının etkinlik düzeyinin sınırlı ve kısa süreli olduğu görülürken, ulusal düzeyde örgütlü sivil toplum kuruluşlarının geniş bir faaliyet alanına sahip olduğu ve faaliyetlerini daha uzun süre devam ettirdiği müşahede edilmiştir.

- Sivil toplum kuruluşlarının yaşanan altı şubat depremleri başta olmak üzere hiçbir afete karşı kurumsal, yapısal ve psikolojik olarak hazırlıklı olmadığı gözlenmiştir.
- Afet döneminde kısmi olarak ulusal düzeyde organize olabilen sivil toplum kuruluşları bulunsa da kapasite ve etkinlik durumlarının yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmıştır.
- Çok az sayıda sivil toplum kuruluşunun uluslararası düzeyde diğer sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği geliştirebildiği gözlenmiştir.
- Eğitim ve psikososyal destek faaliyetleri alanında sivil toplum kuruluşlarının insan kaynağı ve donanım açısından yetersiz kaldığı anlaşılmıştır.
- Örgün eğitimde önemli bir paya sahip olan özel sektörün afet sürecinde sorumluluk almaktan kaçındığı ve öğrencilerini ihmal ettiği belirtilmiştir.
- Eğitimin deprem sonrasında da devam etmesi için teknolojik imkânları kullanma konusunda yetersiz kaldığı gözlenmiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının deprem sürecinde yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet yürüten diğer sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği geliştirme, ortak faaliyet yürütme ve koordinasyon becerilerinde yetersizlik olduğu gözlenmiştir.
- Sivil toplum kuruluşlarının afet dönemlerinde sahada gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin nerede, nasıl, ne kadar, kime, ne kadar süreyle ve hangi ihtiyaç kalemleri üzerinden yardımlar yapıldığına dair kayıtların ve raporlamaların tam olarak yapılmadığı gözlenmiştir.
- Deprem sonrasında yaşananlar sivil toplum kuruluşlarında kurumsallaşma düzeyi ve kültürünün düşük olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu kuruluşların yöneticileri ile belli kişiler olmaksızın faaliyet yürütmekte zorlandığı ve kurumsal yapı üzerinden faaliyet yürütme kabiliyetlerinin olmadığı gözlenmiştir.
- Deprem sonrasında bazı istisnalar hariç sivil toplum kuruluşlarının uzmanlığa ve liyakate dayanmayan, amatör bir şekilde psikososyal destek çalışması yürüttüğü anlaşılmıştır.
- Psikososyal destek programlarının daha çok engelli, öğrenci ve çocuklara yönelik yapıldığı kadın, yaşlı ve göçmenler gibi diğer kırılgan grupların ihmal edildiği gözlenmiştir.

4.3.2. Planlama ve Organizasyona İlişkin Sorunlar

- Deprem kuşağında yer alan bir bölge olmasına rağmen kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası süreçler için

arama-kurtarma, tahliye, barınma, yiyecek-içecek yardımının yanı sıra **eğitim ve psikosozyal destek** alanları da dâhil olmak üzere birçok alanda hazırlıklı olmadığı görülmüştür.

- Depremın büyüklüğü ve etki genişlediği de dikkate alındığında ildeki kamu görevlileri ile sivil toplum kuruluşları temsilci ve üyeleri öncelikle kendi aileleri ve yakınlarını güvenli bir ortama yerleştirme durumunda kalmıştır. Sonrasında depremzedelerin barınma ve yeme içme ihtiyaçları giderilmeye çalışılmıştır. Daha sonra sahada **eğitim ve psikosozyal destek** faaliyetlerine başlanmıştır. Bu tür bir gecikmenin yaşanmaması için kapsamlı ve ayrıntılı planlama ve programlamanın yapılması gerekirken, bunun yapılmadığı gözlenmiştir. Bu kapsamda Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramından hareketle, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası diğer temel ihtiyaçlara odaklandığı uzun bir süre psikosozyal desteği ihmal ettiği gözlenmiştir.
- Deprem sonrası dönemde öğrencilerin psikosozyal takibinin yapılacağı bir sistem kurulmamıştır.
- Deprem sonrasında daha önceki yanlışlar tekrar edilmiştir. Sınava hazırlanan öğrencilere ve akademik başarının devamına odaklanılmış, eğitimin özü olan davranış kazandırma süreçleri ihmal edilmiştir.
- Kamu görevlileri ve sivil toplum gönüllülerince verilen psikosozyal destek programlarının daha önceden planlanmadığı için sürdürülebilir olmadığı, çoğu programın yarım bırakıldığı ve yeterli düzeyde yürütülmediği gözlenmiştir.
- Yerel yönetimlerin eğitim ve psikosozyal destek ihtiyacını karşılama konusunda sorumluluk üstlenmediği ve afet sonrasında bu alanlara yönelik herhangi bir planlamasının olmadığı ortaya çıkmıştır.

4.3.3. İnsan Kaynağına İlişkin Sorunlar

- Afet yönetim sürecinde yönetim kademesinde yer alan görevlilerin, afet sonrası dönemlerde dâhil, hayatın her döneminde eğitim ve psikosozyal destek faaliyetlerinin önemini kavramada yetersiz kaldıkları gözlenmiştir.
- Eğitimcilerin olağandışı dönemlere önceden hazırlanması ve afet sonrasında eğitim faaliyetlerini yürütebilmesi için gerekli maddi ve manevi donanımına tam anlamıyla sahip olmadığı anlaşılmıştır.

- Afet dönemlerinde eğitim ve psikososyal destek faaliyetlerinde görev alacak sivil toplum kuruluşu yönetici, üye ve gönüllülerinin birçoğunun yetkinliklerinde eksiklikler olduğu gözlenmiştir. Özellikle kriz yönetimi, stres yönetimi, halkla ilişkiler gibi konularda yeterli eğitim almadığı anlaşılmıştır.
- Eğitimin çeşitli alanlarında veya psikososyal destek konusunda uzman olan ve afet sürecinde görev almak isteyen birçok kişinin sahada çalışmasını sağlayacak iyi işleyen bir mekanizma olmadığı için depremzedelere destek sunamadığı belirtilmiştir. Ülkenin insan kaynağı bu süreçte verimli kullanılmaması depremzedelerin eğitim ve psikososyal destek süreçlerini olumsuz yönde etkilemiştir.
- Psikososyal destek süreci yalnızca depremzedelere yönelik faaliyetleri içermemektedir. Deprem öncesi ve sonrası dönemde arama kurtarma faaliyetlerinde görev alan personellerin psikolojik olarak sürece hazırlanmasına ilişkin süreci de kapsamı gerekmektedir.

4.4. Çözüm Önerileri

Deprem sonrası eğitim ve psikososyal destek süreçlerinde yaşanan sorunların belirlenmesinde gecikme, ihmal, yanlışlık, eksiklikler yaşanmıştır. Ancak belirlenen sorunların çözümü için kamu otoritesi ve sivil toplum kuruluşları kendi çapında çalışmalar yapmıştır. Yapılan çalışmaların daha başarılı olabilmesi için sivil toplum kuruluşu yönetici veya temsilcilerinin bazı önerileri olmuştur. Bu öneriler aşağıdaki şekilde sistematize edilmiştir.

4.4.1. Kapasiteye Yönelik Öneriler

- Eğitim ve psikososyal destek alanında kamu kurum ve kuruluşlarının zamanında ve yeterli düzeyde müdahale edebilme kapasitesini artırmaya yönelik kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.
- Eğitim ve psikososyal destek konusunda sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının insan kaynağı sayısı artırılmalı, kriz yönetim becerisini yükseltecek çalışmalar yapılmalıdır.
- Eğitim ve psikososyal destek alanında kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliği artırılmalıdır. Bu konuda kamu otoritesi sivil

toplum kuruluşlarını muhatap almalı, gerektiğinde bu kuruluşlara rehberlik ve öncülük etmelidir.

- Yerel düzeyde örgütlü sivil toplum kuruluşlarının diğer alanlarda olduğu gibi eğitim ve psikososyal destek alanındaki kapasitesi yükseltilmelidir. Eğitimde ve psikososyal destek faaliyetlerinde gönüllüğün imkânlarından daha fazla yararlanma adına sivil toplum kuruluşlarının bu alanlarda uzmanlaşmasına özel önem verilmelidir.
- Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları afet dönemlerinde uygulanabilecek eğitim programları hazırlaması ve programların uygulama esaslarının ayrıntılı bir şekilde belirlenmesi kurum ve kuruluşların kapasite kullanım oranını yükselteceği bilinmelidir.
- Eğitimin deprem sonrasında da devam etmesi için teknolojik imkânları kullanma yetkinlik ve becerisini artırıcı çalışmalar yapılmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşlarının afet dönemlerinde sahada gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin kayıt ve raporlamaların tam olarak yapılması için yazılım çalışması yapılmalı, bu konuda uzmanlaşmış kişi ve kurumlardan destek alınmalıdır.
- Psikososyal destek programlarından daha fazla insanın yararlanması için çalışmalar yapılmalıdır. Bu konuda kapasite artımı için çalıştaylar yapılmalı, projeler geliştirilmeli ve raporlar hazırlanmalıdır.
- Eğitim ve psikososyal destek alanında faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının uluslararası kuruluşların destekleyeceği projeler hazırlaması sağlanmalıdır. Bu projelerle bu kuruluşların kapasiteleri artırılmalı, işbirliğine dayalı kurum kültürü oluşumuna zemin hazırlanmalıdır.

4.4.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Öneriler

- Afet yönetim stratejilerinde eğitim ve psikososyal destek süreçlerine daha fazla yer verilmelidir. İlgili ve sorumlu kişi, kurum ve kuruluşların olası afetlere daha hazırlıklı olması sağlanmalıdır.
- Deprem sonrası hazırlanan geçici yerleşim yerlerinde okuma salonları ile kütüphaneler planlamaya dâhil edilmelidir. Ayrıca sosyal ve kültürel faaliyetler için çok amaçlı salonlar da planlamalarda yer almalıdır.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının stratejik planlarında genel olarak afet yönetimine özelde ise eğitim ve psikososyal destek faaliyetlerine yer verilmelidir.

- Deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası süreçlerde neler yapılması gerektiğine yönelik eğitici faaliyetlerin yaygınlaştırılması için eğitim seminerlerinin düzenlenmelidir. Kamu görevlileri ile sivil toplum kuruluşlarının yönetici, üye ve gönüllülerinin bilinçlendirilmesine ilişkin devamlılığı olan eğitim çalışmalarının yapılmalıdır.
- Dijital ortamlarda ve sosyal medya platformlarında deprem anına ve deprem sürecine ilişkin görüntü ve videoların sürekli dolaşımında olması durumu bireyleri deprem anında yaşadıkları duygu durum anına geri götürerek depremin bilişsel olarak tekrarlanmasına neden olmaktadır. Birey psikolojisi ve toplum sağlığı için bu tür yayınların önlenmesi ve deprem sonrası hayatın normale dönmesine aracılık edecek yayınlara ağırlık verilmesi gerekmektedir.
- Psikososyal destek sürecinde bürokratik engellerin azaltılması sağlanmalıdır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile beraber planlı ve koordineli bir sürecin yürütülmesi için projeler geliştirilmelidir.
- Afetlerle birlikte gerçekleşen yıkımlar sonrası şehrin kimliğinin değişmesi veya kaybolmasıyla birlikte şehirde yaşayan bireylerin aidiyet duygusu kaybolmakta yeni kimlik arayışları ortaya çıkmaktadır. Şehrin yeniden imar edilme sürecinde fiziki planlama yanında şehre kimlik kazandıran özelliklere de dikkate alınmalıdır. Şehrin kimliğini inşa eden unsurların dikkate alınması, bireylerin ve toplumun psikososyal açıdan normalleşmesine büyük bir katkı sunacaktır.
- Psikososyal destek hizmetlerinin deprem bölgesinde ve ulusal düzeyde uzun süreli dönemi kapsayacak şekilde devam ettirilmesi gerekmektedir.

4.4.3. İnsan Kaynağına Yönelik Öneriler

- Afet yönetim sürecinde yönetim kademesinde yer alan görevlilerin, afet sonrası dönemlerde dâhil, hayatın her döneminde eğitim ve psikososyal destek faaliyetlerinin önemine yönelik farkındalık ve bilincini artırıcı çalışmalara önem verilmelidir.
- Eğitimcilerin olağandışı dönemlere önceden hazırlanması ve afet sonrasında eğitim faaliyetlerini yürütebilmesi için gerekli maddi ve manevi donanım düzeyleri yükseltilmelidir.
- Afet dönemlerinde eğitim ve psikososyal destek faaliyetlerinde görev alacak sivil toplum kuruluşu yönetici, üye ve gönüllülerinin birçoğunun yetkinlik düzeyleri artırılmalıdır.

- Eđitimnin çeşitli alanlarında veya psikososyal destek konusunda uzman olan ve afet sürecinde görev alacak gönüllü sayısını artırıcı çalışmalar yapılmalıdır.
- Afet yönetim sürecinde yönetim kademesinde yer alan görevlilerin, afet sonrası dönemlerde dâhil, hayatın her döneminde eğitim ve psikososyal destek faaliyetlerinin önemini kavraması ve bu konuda bilinçlenmesi gerekmektedir.
- Eğitimcilerin olağandışı dönemlere önceden hazırlanması ve afet sonrasında eğitim faaliyetlerini yürütebilmesi için gerekli maddi ve manevi donanıma sahip olması gerekmektedir.

BEŞİNCİ MASA

5. KAMU KURUMU YÖNETİCİLERİNİN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ FAALİYETLERİNİ DEĞERLENDİRMESİ

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hasan YILMAZ

Raportörler: Arş. Gör. Fatih TEKİN, Canan KATILMIŞ

Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları bütün imkân, kapasite ve enerjilerini afete müdahale ve afet sonrası iyileştirme çalışmaları için kullanmıştır. Afetle ilgili faaliyetleri yürütme yetkisine sahip kamu otoritesi bir taraftan kamunun kaynaklarını sevk ve idare ederken diğer taraftan halkın ve sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası iyileştirme çalışmalarını gözetlemek yeri geldiğinde denetlemek durumunda kalmıştır. Bu bağlamda deprem sonrası yönetimden sorumlu idareciler deprem bölgesinde arama kurtarma, sosyal yardım, barınma, eğitim ve psikososyal destek türü faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşlarıyla etkileşim içerisine girmiştir. Bu etkileşim sürecinde kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları birçok alanda işbirliği yapmıştır. Ancak bazı durumlarda anlaşmazlıklar çıkmış, bu anlaşmazlıklar sivil toplum kuruluşlarının yaptığı faaliyetlerde aksaklıklara neden olmuştur.

Çalıştay kapsamında değerlendirmelerin yapıldığı diğer dört masadan farklı olarak bu masada depremin hemen sonrasında sahada görev alan kamu kurumu yöneticileri sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini değerlendirmiştir. Diğer dört masada depremle ilgili kamun kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının tüm faaliyetleri sivil toplum kuruluşu yönetici ve temsilcileri tarafından değerlendirilirken bu masada sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası faaliyetleri kamu kurumlarının yöneticileri tarafından değerlendirilmiştir.

5.1. Kapasiteye Yönelik Değerlendirme

- Afet sonrası arama, kurtarma ve iyileştirme süreçlerini yürütme konusunda asli sorumlu ve yetkili devletin kurumlarıdır. Ancak altı Şubat depremleri gibi bazı afetlerde, devletin imkânları yetersiz kalabilmektedir. Bu süreçte bir taraftan uluslararası sistemdeki aktörlerden yardım talep edilirken diğer taraftan ülke

içerisindeki sivil toplum kuruluşları ile yardımseverlerin desteğine ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası ölçekte faaliyet yürüten birçok sivil toplum kuruluşu deprem sonrası süreçte önemli katkılar sunmuştur.

- Gezici veya geçici aşevi kuran sivil toplum kuruluşları kahvaltı ve sıcak yemek ihtiyacının karşılanması hususunda önemli bir boşluğu doldurmuştur.
- Sivil toplum kuruluşları faaliyet alanlarına göre uzmanlaşırsa afet müdahale sürecinin yürütülmesi daha kolaylaşır, ihtiyaç ve beklentiler daha hızlı bir şekilde karşılanır.
- Sivil toplum kuruluşlarının üye ve gönüllüleriyle güçlü bir iletişim ağı kurduğu gözlenmiştir. Sivil toplum kuruluşu yöneticilerinin kamuoyu yönlendirme kapasitelerinin de yüksek olduğu anlaşılmıştır.
- Sivil toplum kuruluşlarının kendi sunduğu hizmetler dışında ihtiyaç sahiplerinin talep ve beklentilerinin kamu kurum ve kuruluşlarına ulaştırılmasında da önemli bir işlev üstlendiği gözlenmiştir.
- Depremi hemen sonrasında birçok sivil toplum kuruluşu farklı alanlarda faaliyet yürütmüştür. Ancak bu kuruluşların birçoğu, özellikle yerel düzeyde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, faaliyetlerini istikrarlı bir şekilde sürdürememiştir. Afetin geniş bir alanı ve çok sayıda insanı etkilemesi, depremzedelerin yardıma ihtiyaç duyma süresini uzatmıştır. Bu sürenin uzaması birçok sivil toplum kuruluşunun bir ay gibi bir süre sonrasında faaliyetlerini sonlandırmasına veya azaltmasına sebebiyet vermiştir.
- Gönüllüler ile sivil toplum kuruluşlarının birçoğu afet bölgesine hazırlıksız gelmiştir. Hazırlıksız gelenler sorun çözmek bir tarafa kendileri sorun oluşturmuştur.

5.2. Planlama ve Organizasyona Yönelik Değerlendirme

- Deprem sonrası süreçte kamu kurumlarındaki yetkililer ile sivil toplum kuruluşları arasındaki yeterli düzeyde koordinasyon ve eşgüdüm kurulamamıştır. Bu koordinasyon ve eşgüdüm eksikliğinin giderilmesi için farklı düzeylerde çalışmalar yapılmalıdır.
- Ulusal veya uluslararası ölçekte faaliyet yürüten kurumsallaşma düzeyi yüksek sivil toplum kuruluşlarının afet koordinasyon birimi ve kamu kurumları ile sürdürülebilir bir iletişim kurulabilirken, düşük kapasiteli kuruluşlarla iletişim kurmada zorlanıldığı belirtilmiştir.

- Belirli konularda uzmanlaşmayan sivil toplum kuruluşları yetki ve kabiliyetlerinin dışındaki alanlarda faaliyet yürütmeye çalışmış, bu çalışmalarda da başarılı olamamıştır.
- Kamu kurum ve kuruluşlarıyla iletişime geçmeden, ilgili kurumlardan bilgi almadan veya onların yönlendirmesini dikkate almadan yardım faaliyetine girişen sivil toplum kuruluşları kaynakların verimsiz kullanılmasına sebebiyet vermiştir. Bazı bölge veya kişilere yardımlar mükerrer giderken ihtiyaç bulunan bazı bölgelere yardımların ulaşmadığı gözlenmiştir. İhtiyaç ile yardım uyumsuzlukları ortaya çıkmıştır. Örneğin bir yerdeki ihtiyaç gıda iken oraya daha fazla giysi ulaştırılması ancak diğer semtte giysi ihtiyacı önemliyken gıda malzemesinin fazla ulaştırılması gibi sorunlarla karşılaşmıştır. İhtiyaçların doğru tespit edilmemesi neticesinde bazı yerlerde temel ihtiyaçlar dahi karşılanamazken, bazı yerlerde ise kaynak israfı olmuştur.
- Kamu otoritesi ile sivil toplum kuruluşlarının afet müdahale süreçlerinde daha başarılı bir işbirliği sağlayabilmesi için interaktif bir yazılıma ihtiyaç duyulmuştur. Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında içinde afetlerde faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının da aktif bir şekilde yer aldığı bir yönetim sistemine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Afet müdahale sürecinde devlet sivil toplum ilişkisi özgürlük bağlamından daha ziyade sorumluluk ve yükümlülük bağlamında ele alınmalıdır. Bu süreçte sivil toplum kuruluşlarının kontrollü ve denetimli faaliyet yürütmesi daha etkili bir koordinasyon ve eşgüdüm sağlanmasına aracılık edecektir. Özellikle ulusal veya uluslararası ölçekte faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının uzmanlık alanları, afet eğitimi almış insan kaynağı, kabiliyetleri, kapasiteleri hazırlanacak afet yönetim sistemine girilir ve dönemsel olarak bu bilgiler güncellenirse kapasite kullanım oranı artacak ve kaynaklar daha verimli kullanılacaktır.
- Bazı sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri süreci iyi yönetemeyince amaçlarına dair ilgilerini kaybetmiş eleştirel bir söylem kullanmaya başlamıştır.
- Birçok sivil toplum kuruluşunun yaptığı faaliyetlerin kayıtlarını tutma konusunda yetersiz kaldığı gözlenmiştir.
- Bazı sivil toplum kuruluşları yardım faaliyetlerinde öncelik ve önem sırasını ihtiyaç merkezli belirlemek yerine kişisel veya cemaatsel ilişkiler çerçevesinde oluşturduğu gözlenmiştir.

- Sivil toplum kuruluşu yönetici veya temsilcilerinin bazen doğru bilgi kaynağı yerine sosyal medyada yer alan bilgi kirliliğini esas alarak faaliyet yürütmeyi veya söylem geliştirmeyi tercih ettiği gözlenmiştir.
- Yurtdışı bağlantılı bazı yapıların sivil toplum kuruluşu adı altında farklı amaçlı faaliyetler yürüttüğü gözlenmiştir.

5.3. İnsan Kaynağına Yönelik Değerlendirme

- Afet sonrasında sahada yer alan sivil toplum kuruluşlarının üye ve gönüllülerinden oluşan güçlü bir insan kaynağına sahip olduğu görülmüştür.
- Sivil toplum kuruluşlarının insan kaynağı gücü, ekipman açısından kapasiteleri ve yardım temini ile ilgili imkanlarının kamu otoritesi tarafından önceden bilinmesi ve afet müdahale süreçlerinde bu imkanlardan yararlanılması kaynakların verimliliği açısından faydalı olacaktır.
- Afet sonrası süreçte bazı sivil toplum kuruluşu yönetici ve temsilcileri devlet otoritesi ile birlikte faaliyetlerini yürütmek istememiştir. Bu kapsamda bazı sivil toplum kuruluşu yönetici veya temsilcileri kamu ile işbirliğini veya kamu kurumu yöneticilerinin yönlendirmesini sivil toplumun özgürlüğüne müdahale olarak algılamış ve bundan dolayı da kamu kurumlarıyla iletişime geçmek istememiştir.
- Sivil toplum kuruluşu bünyesinde faaliyet yürüten üye ve gönüllülerinden birçoğunun organizasyon yeteneğinin sınırlı, afet eğitiminin yetersiz olduğu gözlenmiştir.
- Sayısı az da olsa bazı sivil toplum kuruluşu yöneticisi veya temsilcisinin faaliyetleri ile değil de görüntü vererek öne çıkma isteğine sahip olduğu gözlenmiştir.

5.4.Sivil Toplum Kuruluşlarının Afetlerdeki Etkinliğini Artırmaya Yönelik Öneriler

Afet müdahale süreçlerinde sivil toplum kuruluşlarının daha aktif rol alması ve kaynakların daha verimli kullanılması için afet yönetimi yeni bir yapılanmaya ve yazılıma ihtiyaç duymaktadır. Afet müdahale süreçlerinde aktif bir şekilde yer alan sivil toplum kuruluşlarının da muhatap alınacağı ve sorumluluk verileceği veya üstleneceği bu yapıda sivil toplum kuruluşları uzmanlık alanlarına ve yetkinliklerine göre akredite edilmelidir. Akredite edilen sivil toplum kuruluşlarının afet müdahale sürecinde kullanacağı

kaynaklar hazırlanacak yazılıma kaydedilmelidir. Afet müdahale sürecinde hangi lokasyona hangi sivil toplum kuruluşunun, hangi insan kaynağı ve donanım ile sevk edileceği bu yazılımdaki bilgilere göre kamu otoritesi tarafından yapılmalıdır.

Afet müdahale süreci için kurulacak bu yapı ve yazılım bir taraftan süreçteki koordinasyon ile eşgüdümün daha başarılı olmasını sağlayacak iken diğer taraftan devletin bu konudaki kontrol ve denetimini kolaylaştıracaktır. Sivil toplum kuruluşları bünyelerindeki insan kaynağı ve kapasitelerini yazılıma işleyerek uzmanlık alanları bağlamında çalışmalar yürütecektir. Yazılıma işlenecek insan kaynağı ve uzman bilgisinin nasıl gruplandırılacağı ile ilgili değerlendirmede beş temel sınıflandırma önerilmiştir.

- Yardım trafiğini kolaylaştırmak amacıyla sahaya ulaşan yetkili ve gönüllüler tarafından getirilen yardımların lokasyonlara ulaştırılmasını koordine edecek görevliler.
- Saha ile kurumlar arasındaki iletişimi koordine ederek sistem görevlilerine hangi lokasyonda hangi sorunun olduğunu raporlayan ve yönlendiren takım liderleri.
- Arama kurtarma eğitimine ve/veya tecrübesine sahip olan arama kurtarma yetkilileri ve gönüllüleri.
- İlk yardım eğitimi ve/veya tecrübesine sahip ilk yardım yetkilileri ve gönüllüleri.
- Yardım faaliyetlerinde yer alacak fiziki insan gücü kullanılacak işlerde görev alacak yetkililer ve gönüllüler.

Temelde bu beş alandaki insan kaynağı gücünü sisteme her yıl düzenli olarak işleyen sivil toplum kuruluşları afet öncesi süreçte hangi illerde olası afet durumunda hangi insan kaynağını hangi lokasyona yönlendireceğinin bilgisine sahip olacaktır ve bu insan kaynağını yönlendirdikten sonra sisteme işleyerek koordinasyonun kolaylaşmasına yardım edecektir.

Son olarak kurulacak sistemin en önemli katkısı sürdürülebilirlik sağlanması noktasında olacaktır. Bu noktada afet yönetimi, müdahale, arama kurtarma, ilk yardım, afet sonrası iyileştirme süreçlerindeki eğitimler kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla sürekli olarak eğitim alan gönüllülerin yetiştirilmesi afetlerde müdahale ve afet sonrası iyileştirme çalışmalarında sürdürülebilirliği kolaylaştıracaktır. Sivil toplum kuruluşlarının hem kendi aralarında hem de kamu kurumları ile koordinasyon ve eşgüdüm içerisinde maksimum fayda ile hareket etmesini sağlayan sistemin güçlü bir

altyapıya sahip olması dolayısıyla hem siber saldırılara karşı güvenli hem de sisteme aşırı yüklenme olasılığına karşı erişimin kesilmemesi büyük önem arz etmektedir.

6. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

6 Şubat 2023 Pazartesi günü tarihte eşine az rastlanır aynı gün içinde Kahramanmaraş merkezli iki büyük deprem yaşandı. Depremlerin merkez üssü Kahramanmaraş olsa da içlerinde Malatya'nın da bulunduğu dört il başta olmak üzere on bir ili etkilemiştir. Büyük bir yıkım ve hasara neden olan depremler sonrasında arama kurtarma öncelikli olmak üzere birçok alanda yardıma ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda devlet tüm imkânlarıyla depremlerden etkilenen bölgedeki insanların yardımına koşmuştur. Ancak depremlerden etkilenen alanın genişliği ve insan sayısının çokluğu devletin bu çaptaki bir afete tek başına müdahale etmesini zorlaştırdığı için devlet uluslararası sistemin aktörlerinden yardım talep etmiştir. Yardım çağrısına birçok ülke karşılık vermiş ve deprem bölgesinde arama kurtarma faaliyetleri başta olmak üzere birçok alanda faaliyet yürütmüştür. Deprem sonrasında ülkenin hemen her yerinde deprem bölgesinde yaşayanlara yardıma bulunmak için milyonlarca kişi, binlerce kurum ve kuruluş çaba sarf etmiştir. Bu çabaların bir kısmı bireysel, anlık ve geçici iken bir kısmı daha kurumsal, organize ve uzun süreli olmuştur.

Gönüllü örgütlülük ve toplumsal sorumluluk duygu ve düşüncesi üzerine kurulan birçok sivil toplum kuruluşu altı Şubat tarihinde sabah saat 04.17'de yaşanan ilk deprem sonrasında insanların yardımına koşmuş ve birçok sivil toplum kuruluşu yönetici, üye ve gönüllüsü saat 13.34'teki ikinci depreme arama kurtarma faaliyeti yaparken yakalanmıştır. Arama kurtarma faaliyeti yaparken ikinci depreme yakalanan onlarca sivil toplum gönüllüsü göçük altında kalmış, yaşamını yitirmiş veya yaralanmıştır.

Sivil toplum kuruluşları üye ve gönüllülerinin yardımlarını deprem bölgesine ulaştırma ve depremedelere dağıtma konusunda da önemli çalışmalar yapmıştır. Deprem sonrasında depremi yaşayan insanların yanında olmak ve onların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için binlerce sivil toplum kuruluşu aylarca sahada özveriyle çalışmıştır. Bu kuruluşlar bir taraftan üye ve gönüllülerin kendilerine sunduğu imkânlar ölçüsünde yardım faaliyetlerini sürdürürken diğer taraftan ihtiyaç sahiplerinin talep ve beklentilerinin ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara ulaştırılmasına aracılık etmiştir.

Sivil toplum kuruluşlarının yönetici ve temsilcileri sahada kaldığı süre zarfında birçok yardım faaliyeti gerçekleştirmiştir. Yapılan bu yardım faaliyetler çok değerlidir.

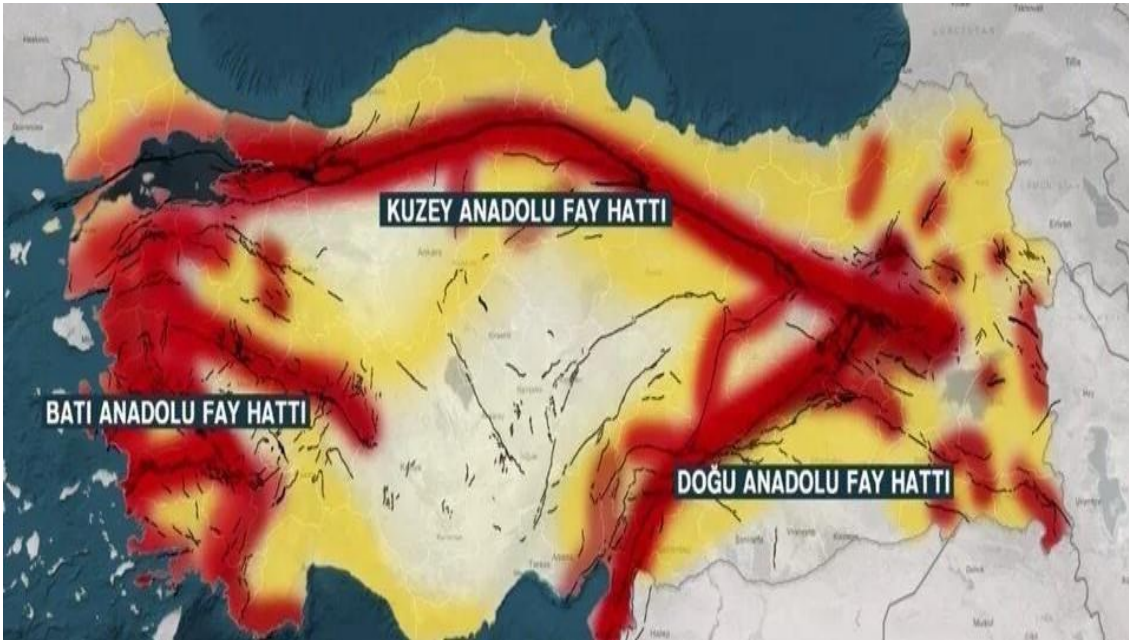
Ancak sivil toplum kuruluşlarının yönetici ve temsilcileri sahada kaldığı süre zarfında edindiği bilgi, birikim ve tecrübe de en az yapılan faaliyetler kadar değerlidir. Bu çalışmaya katılım sağlayan sivil toplum kuruluşu yönetici ve temsilcilerinin muhatap alınması, deprem sonrası süreçte yaşananlara dair gözlemlerinin sistematik bilgiye dönüştürülerek rapor haline getirilmesi, tarihe not düşülmesi ve gelecekte olası afetlerde yol gösterici olması açısından oldukça önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Türkiye'nin afetlerin etkisini önleyici ve azaltıcı politika, planlama ve uygulama konusunda başarılı olamadığını 6 Şubat 2023 tarihli depremlerde yaşanan yıkımlar ve can kayıpları bir kez daha gözler önüne sermiştir. Ancak deprem sonrası ortaya çıkan zararları azaltıcı ve iyileştirici uygulamalar konusunda gecikme, eksiklik ve yanlışlıkların varlığını da kabul ederek, başarılı çalışmalar yapıldığını da görmezden gelmemek gerekmektedir. Yapılan başarılı çalışmaların gizli kahramanlarından önemli bir kısmını oluşturan sivil toplum gönüllülerinin yaptığı faaliyetleri, depremle ilgili faaliyetlerin yönetimine dair gözlemlerinin ayrıntılı bir şekilde yer aldığı bu raporun tarihe not düşme misyonu dışında olası afetlere birey, toplum ve devletin daha hazırlıklı olmasını sağlayacağı muhakkaktır. Afet yönetimi ile ilgili mevzuat, yapı ve işleyişin raporda belirtilen hususlar dikkate alarak gözden geçirilmesi, Türkiye'nin afet müdahale strateji ve planlarını daha güçlü ve daha gerçekçi kılacaktır.

FOTOĞRAF GALERİSİ

Görsel 1: Deprem Bölgesinde Faaliyet Yürüten Sivil Toplum Kuruluşları - Anadolu Ajansı

Görsel 2: Türkiye'deki Fay Hatlarının Genel Görünümü

Görsel 3: 6 Şubat 2023 Depremlerinden Etkilenen Bölge

Görsel 4: Deprem Sonrası Malatya'nın Simgesi Yeni Cami

Görsel 5: Deprem Sonrası Malatya Şire Pazarı

Görsel 6: Deprem Sonrası Malatya Şehir Merkezi

Görsel 7: Enkaz Altında Arama Kurtarma Çalışması Yapan AKUT Ekibi

Görsel 8: Beşir Derneği Adına Arama Kurtarma Faaliyetine Katılan Kepçe Operatörü

Görsel 9: Arama Kurtarma Çalışmasına Katılan Alan İHH Gönüllüsü

Görsel 10: Arama Kurtarma Çalışmalarına Katılan Ülkü Ocakları Gönüllüleri

Görsel 11: Yaşlı Bir Depremzedeye Yardım Eli Uzatan Beşir Derneği Gönüllüsü

Görsel 12: Yurt Dışından Yardım Gönderen El Ele Derneği

Görsel 13: Sivas Ulaş Cemevi'nin Gönderdiği Yardımlardan Bir Kare

Görsel 14: Cansuyu Derneği'nin Eski Otogarda Kurduğu Yemek Çadırı

Görsel 15: Türkiye Diyanet Vakfı'nın Mobil Mutfağı

Görsel 16: Malatya Aile ve Eğitim Derneği Çorba Dağıtımı

Görsel 17: İHH Malatya Yardım Deposu

Görsel 18: Avusturya Merkezli Rahma Derneği'nin Malatya'da Kurduğu Konteyner Kent

Görsel 19: Ribat Derneği Geçici Barınma İnşasında Kullanılacak Malzeme Desteği

Görsel 20: Malatya Yetimler Kervanı Derneği Yakacak Dağıtımı

Görsel 21: Yeryüzü Doktorları Derneği Sağlık Desteği

Görsel 22: Türk Kızılayı Mobil Sağlık Destek Aracı

Görsel 23: Hayrat Vakfı'nın Kızılay Çadır Kentte Kur'an Dağıtım Faaliyeti

Görsel 24: İHH Çadır Kent Psikososyal Destek Çalışması

Görsel 25: Hayrat Vakfı Çadır Kent Oyuncak Dağıtımı

Görsel 26: Deprem ve Sivil Toplum Çalıştayı Açılış Programı

Görsel 27: Deprem ve Sivil Toplum Çalıştayı Açılış Paneli

Görsel 28: Çalıştay Arama Kurtarma, Güvenlik Tahliye Masası

Görsel 29: Çalıştay Yemek, Giysi ve Hijyen Masası

Görsel 30: Çalıştay Barınma Masası

Görsel 31: Çalıştay Eğitim ve Psiko Destek Masası

AKUT
ARAMA KURTARMA DERNEĞİ

UMUT KERVANI
İNSANI YARDIM VAKFI

YARDIME
ULUSLARARASI İNSANI YARDIM DERNEĞİ

yetim
VAKFI

HÜDÂYİ VAKFI

HAYDER
HOCA AHMET YESEVİ DERNEĞİ

UMUT SENSİN
ASKON

care

Help Yetim

SOMUNCU BABA

SAR

İMKANDER

SEFKAT ELİ
İNSANI YARDIM DERNEĞİ

anda
DERNEĞİ

ENDERÜN
EĞİTİM VAKFI

MİRAS
KUDUS DERNEĞİ

inisiyatif

BEKLENEN

BÜLBÜLZADE

DATÜB

TÜRKİYE GÖNÜLLÜ TESEKKÜLLER VAKFI

Wefa

HAYAT YOLU

İYİLİĞE VESİLE OL

RİBAT

insanizi

TÜİD

HİKMET VAKFI

iyilikderneği

SAR AKAY

Türes

insani

Yeni adım

umuda koşanlar

mavimarmara

HAKEV

İLKSEÇ VAKFI

ADEV

HİKMET KİLER VAKFI

Avruda Yetim Eli

MERHAMET TEŞKİLATI

HAYIR KAPISI DERNEĞİ

SADAKA GÖLGESİ

AKMER

IHO EBRAR

YESİDEF

VALİDE

ÖZGÜRDER

ÜMMET HAREKETİ

TUISA HILFT

İGİAD

IFAM

Bilim ve İnsan VAKFI

ZUMSA

asil

SULTAN

SiYER VAKFI

İDD

BaKaP

İSLAMIC RELIEF TÜRKİYE

yeni dünya vakfi

SULTAN BABA

EKŞİOĞLU VAKFI

Samî Efendi Vakfı

BEYAZGÜL DERNEĞİ

döSteller

GEA

AHLATCI

genç hayat VAKFI

İMSAK

KALEM VAKFI

Tek Yürek Yardım Derneği

avRasya

KAFKAS VAKFI

İDSB

İSTAF

NEYAD

GÖNÜL ELÇİLERİ

G.E.A.K

ÖZKAD

NCE İNSAN

G.D.D

AKDEM

GENÇ TÜRSAD

iyilik Kapısı

medeniyet

LİKTE RİŞANLAR

Arakan

İNÖNÜ
ÜNİVERSİTESİ

MALATYA
TURGUT ÖZAL
ÜNİVERSİTESİ